

Orzecznictwo
Sądu Apelacyjnego
w Łodzi

Kwartalnik

Nr 3/2021

**Wyboru i opracowania orzeczeń dokonało – Kolegium Redakcyjne
„Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Łodzi” w składzie:**

Przewodniczący: Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi
Tomasz Szabelski

Z-ca Przewodniczącego: SSA Michał Klos

Członkowie Kolegium:

- SSA Krzysztof Depczyński
- SSA Krzysztof Eichstaedt
- SSA Sławomir Lerman
- SSA Beata Michalska
- SSA Wincenty Ślowski
- SSA Jolanta Wolska

ISSN 1689-7919

Łódź, lipiec - wrzesień 2021 r.

PRAWO CYWILNE

-168-

Wyrok z dnia 31 sierpnia 2020 r. I ACa 638/19

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Szabelski
Sędziowie: Małgorzata Stanek (spr.)
Krystyna Golinowska

1. Utrata bytu prawnego przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego (sprzedawcy) nie uzasadnia wytoczenia powództwa przeciwko drugiej ze stron umowy (nabywcy), nawet ze względu na „konieczność ochrony interesu publicznego”. W takiej sytuacji konsekwencje nieważności umowy (zakładając, że nabycie w tym przypadku jest dotknięte nieważnością) poniosłaby tylko jedna strona umowy, a to byłoby sprzeczne z interesem publicznym i zasadą sprawiedliwości społecznej.

2. Z punktu widzenia rozumienia pojęcia lasu istotne jest, czy spełnia on wszystkie kryteria określone w art. 3 pkt 1 lit. a-c ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2129). Kryteria podstawowe: przyrodnicze, przestrzenne i przeznaczenia, muszą być spełnione łącznie, by można było mówić o lesie w znaczeniu art. 3 pkt 1 ustawy. Wobec tego decydujące dla określenia, czy przedmiotowy grunt miał charakter leśny, jest nie tylko ustalenie, czy miał on odpowiednią powierzchnię (kryterium przestrzenne) oraz czy był pokryty roślinnością leśną (kryterium przyrodnicze), ale także, czy był on przeznaczony do prowadzenia produkcji leśnej (kryterium przeznaczenia).¹

¹ Wniesiono skargę kasacyjną.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, Wydział I Cywilny, po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2020 r. w Łodzi na rozprawie sprawy z powództwa Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o stwierdzenie nieważności umowy na skutek apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 28 lutego 2019 r., oddalił apelację i zasądził od Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie kwotę 18.750 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Z uzasadnienia

W pozwie z dnia 10 października 2018 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o stwierdzenie, że nabycie przez pozwaną (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. nieruchomości położonej w miejscowości D., gminie S. w powiecie z., w województwie ł. w skład której wchodziły działki nr (...) o łącznej powierzchni 6,3424 ha wraz z posadowionymi na niej budynkami, dla której Sąd Rejonowy w Z. prowadzi księgę wieczystą nr (...) – jest nieważne.

Strona powodowa wniosła także o zasądzenie od pozwanej Spółki na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Na uzasadnienie zgłoszonego żądania strona powodowa wskazała, że w dniu nabycia przedmiotowej nieruchomości pozwana Spółka była cudzoziemcem w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 4 i 3 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 1061 z późn. zm.) i na jej nabycie do dnia 1 maja 2016 r. wymagane było zgodnie z art. 8 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy uzyskanie uprzedniego zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Strona powodowa podniosła, że działki wchodzące w skład przedmiotowej nieruchomości w ewidencji gruntów stanowią grunty orne i lasy – w skład ww. działek wchodzi części leśne o łącznej powierzchni 0,52 ha, stanowiące zwartą powierzchnię pokrytą roślinnością leśną. Dla wymienionych działek nie były wydane decyzje zezwalające na wyłączenie gruntów leśnych z produkcji i figurują one w aktualnym opracowaniu – inwentaryzacji stanu lasu,

obowiązującej na okres 1 stycznia 2008 – 31 grudnia 2017 r. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2010 r. sygn. akt I CSK 258/09 strona powodowa wskazała, że nabyta przez pozwaną Spółkę nieruchomość spełniała definicję lasu w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców i pozwana, jako cudzoziemiec, pomimo zobowiązania do uzyskania zezwolenia, nie spełniła takiego wymogu. Zdaniem strony powodowej zakwalifikowanie gruntu, jako nieruchomości leśnej może nastąpić nawet jeśli uchwalony dla danego terenu miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przeznacza dany grunt na cele inne niż leśne. W ocenie powoda MSWiA przeznaczenie gruntu na cele inne niż leśne w żaden sposób nie przesądza o tym, że grunt nie jest nieruchomością leśną w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Wykładnia pojęcia nieruchomości leśnej powinna być dokonywana w powiązaniu z rzeczywistym stanem gruntu i faktycznym celem, w jakim był on wykorzystywany w dniu nabycia własności nieruchomości przez cudzoziemca, z uwzględnieniem wykładni tego przepisu dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 stycznia 2010 r. sygn. akt I CSK 258/09.

Zdaniem strony powodowej w dniu nabycia przez pozwaną Spółką prawa własności przedmiotowej nieruchomości, spełniała ona definicję lasu w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców z uwzględnieniem wykładni tego przepisu dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 stycznia 2010 r., sygn. akt. I CSK 258/09. Tym samym strona pozwana powinna uzyskać od ministra właściwego do spraw wewnętrznych zezwolenie na nabycie przedmiotowej nieruchomości, czego jednak nie uzyskała.

Strona powodowa wyjaśniła nadto, że zgodnie z art. 6 ust. 1 powołanej ustawy nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom ustawy jest nieważne, przy czym nieważność ta ma charakter bezwzględny, a na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy minister właściwy do spraw wewnętrznych posiada szczególną zdolność sądową i legitymację procesową do wystąpienia z żądaniem stwierdzenia przez sąd nieważności umowy nabycia nieruchomości dokonanego wbrew przepisom ustawy i orzeczenie sądu ma charakter deklaratoryjny.

Powód podał, że pismem z dnia 3 czerwca 2016 r. wezwał pozwaną Spółkę do doprowadzenia do stanu zgodnego z przepisami ustawy ewentualnie do złożenia wyjaśnień. W odpowiedzi, strona pozwana przedstawiła opinię, zgodnie z którą przedmiotowe nieruchomości nie stanowiły nieruchomości leśnych i w związku z tym nie było wymagane uzyskanie zgody MSWiA na ich nabycie przez Spółkę.

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Zdaniem strony pozwanej nie było wymagane zezwolenie na nabycie prawa własności zabudowanej nieruchomości, na której w dacie nabycia działało nowoczesne centrum logistyczne, obejmujące m.in. halę magazynową o powierzchni niemal 50.000 m² wraz z rozbudowaną infrastrukturą i zapleczem, gdyż nie stanowiła ona nieruchomości leśnej, tym samym zezwolenie ministra spraw wewnętrznych na nabycie nieruchomości nie było wymagane i w związku z tym nabycie jest ważne. Pozwana wskazała, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony przez Radę Gminy S. w 2013 r. pozbawił nieruchomość charakteru leśnego i ma on znaczenie rozstrzygające, w przeciwieństwie do ewidencji gruntów stanowiącej wskazówkę do ustalenia charakteru nieruchomości wyłącznie w przypadku, w którym brak jest dla niej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Znaczenie wtórne ma także decyzja o wyłączeniu z produkcji, gdyż nie rozstrzyga o przeznaczeniu gruntu, ale o jej faktycznym wykorzystaniu. Zmiana kwalifikacji gruntu odbywa się, poprzez wydanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i plan taki uchwalony w 2013 r. w odniesieniu do przedmiotowej nieruchomości zmienił jej przeznaczenie na „nieleśne”. Nieruchomość nie stanowi nieruchomości leśnej w świetle art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 roku, Nr 45, poz. 435 z późn. zm.) z uwagi na brak spełnienia przesłanki przeznaczenia, a nadto dwie działki nie spełniały kryterium powierzchni i powód nie podjął nawet próby wykazania drugiego kryterium – pokrycia działek roślinnością leśną. Zdaniem strony pozwanej, przywołany przez powoda wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie sygn. akt I CSK 258/09 dotyczył

innego stanu faktycznego i zastosowana w nim wykładnia pojęcia lasu została powszechnie i zasadnie skrytykowana w nauce prawa i orzecznictwie.

Wobec tego, zdaniem strony pozwanej, brak jest podstaw by kwalifikować przedmiotową nieruchomość jako „nieruchomość leśną” w rozumieniu ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, gdyż nieruchomość ta utraciła charakter „lasu” (w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy o lasach) czy „nieruchomości leśnej” (w rozumieniu ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców) na długo przed zawarciem umowy sprzedaży.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że nieruchomość położona w miejscowości D., gminie S., powiecie Z., województwie ł., o łącznej powierzchni 11,4079 ha, składająca się z działek o numerach ewidencyjnych:

- (...) o powierzchni 1,5700 ha;
- (...) o powierzchni 0,7635 ha, znajdującej się przy ulicy W. nr (...),
- (...) o powierzchni 2,147 ha, znajdującej się przy ulicy W. nr (...);
- (...) o powierzchni 2,1492 ha;
- (...) o powierzchni 1,5387 ha, znajdującej się przy ulicy W. nr (...);
- (...) o powierzchni 0,595 ha

przeznaczona była, zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z 2009 r. w części na las, a w części na grunty orne. W dniu 10 marca 2010 r. Starosta Z. zaświadczył, że grunt rolny o powierzchni 12,1406 ha, przeznaczony pod inwestycję polegającą na budowie zespołu hal dystrybucyjno – produkcyjno – magazynowych wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury technicznej i drogowej, obejmujący działki oznaczone numerami (...), położony w obrębie D., gm. S. na terenach produkcyjnych z podstawową funkcją zabudowy usługowo – produkcyjno – składowej, sklasyfikowany, jako rola klasy V, na glebach pochodzenia mineralnego, może zostać wyłączony z produkcji rolniczej bez konieczności wydawania decyzji zezwalającej na takie wyłączenie. Nieruchomość była położona przy autostradzie (...) koło S. i miało powstać centrum logistyczne. W celu wyłączenia nieruchomości z produkcji leśnej należy w pierwszej kolejności uzyskać zgodę na zmianę przeznaczenia nieruchomości, wydaną przez marszałka województwa, a następnie zwrócić się do Dyrektora Regionalnej

Dyrekcji Lasów Państwowych o wyłączenie z produkcji gruntów leśnych. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 2009 r. został zastąpiony nowym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, zmieniającym przeznaczenie przedmiotowej nieruchomości. Uchwałą Rady Miejskiej w S. nr (...) przystąpiono do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy S. obejmujący teren oznaczony symbolem (...) zlokalizowany w miejscowości D. na działkach nr ewidencyjnych (...) o łącznej pow. 16,8 ha. Zmiana planu polegać miała na przekształceniu terenu oznaczonego symbolem ZL, położonego na działkach o nr ewidencyjnych (...), na teren o przeznaczeniu nieleśnym zgodnym z funkcją określoną dla terenów przyległych, tj. przemysłowo – usługową, oznaczoną symbolem P-U. Burmistrz Miasta S. wystąpił do Marszałka Województwa Ł. o zmianę przeznaczenia w planie zagospodarowania przestrzennego gruntów leśnych. Decyzją z dnia 5 kwietnia 2013 r. Marszałek Województwa Ł. wyraził zgodę na przeznaczenie, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy S. gruntów leśnych o łącznej powierzchni 0,5221 ha, stanowiących własność prywatną, położonych w miejscowości D., na działkach o numerach ewidencyjnych: (...) pod tereny zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów i usług (symbol w planie: (...)). Uchwałą nr (...) z dnia 29 maja 2013 r. uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy S. Dla terenu oznaczonego symbolem (...) plan ustalił między innymi: 1) przeznaczenie podstawowe – zabudowa produkcyjna, składy i magazyny oraz zabudowa usługowa; 2) przeznaczenie uzupełniające – urządzenia infrastruktury technicznej, dojścia i dojazdy, zieleń i obiekty małej architektury. Decyzją z dnia 18 czerwca 2013 r. Starosta Z. zatwierdził projekt budowlany i udzielił pozwolenia na budowę inwestorowi „(...)” sp. z o.o. w W. na przedmiotowej nieruchomości. Na nieruchomości miało zostać wybudowane centrum logistyczne. Następnie decyzjami z dnia 30 lipca 2013 r. i 2 stycznia 2014 r. Starosta Z. zmienił decyzje z dnia 18 czerwca 2013 r. w taki sposób, że zatwierdził zamienny projekt budowlany. Decyzją z dnia 23 października 2013 r. Burmistrz Miasta – Gminy S. zezwolił „(...)” sp. z o.o. na wycięcie 57 sztuk drzew rosnących na terenie działek o nr ewidencyjnych (...) w obrębie geodezyjnym D., gmina S. kolidujących z projektowanym zamierzeniem budowlanym, ustalając

termin usunięcia drzew do dnia 30 listopada 2013 r. Wydanie zezwolenia zostało uzależnione od zastąpienia usuwanych drzew innymi drzewami gatunków liściastych (57 sztuk), krzewów z gatunku berberys (287 sztuk) i krzewów z gatunku tawuła (52 sztuk) we wskazanych miejscach do dnia 30 kwietnia 2014 r. Za wycięcie drzew ustalono opłatę 195.255,22 złotych z odroczonym terminem płatności do 23 października 2016 r. W decyzji wskazano, że działki nr (...) w obrębie D., gmina S., z których mają być usunięte drzewa w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy S. oznaczono symbolem (...), dla których ustalono podstawowe przeznaczenie, jako zabudowa produkcyjna, składy i magazyny oraz zabudowa usługowa. „(...)” sp. z o.o. dokonała nasadzeń zgodnie z decyzją z dnia 23 października 2013 r. Decyzją z dnia 21 listopada 2013 r. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Ł. zezwolił na trwałe wyłączenie z produkcji 0,0231 ha gruntów leśnych stanowiących własność „(...)” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, położonych na części działek o numerach (...), w obrębie ewidencyjnym D., gmina S., z przeznaczeniem pod budowę skarpy i ogrodzenia na terenie (...) S. – D. i ustalił należność z tytułu trwałego wyłączenia z produkcji w kwocie 4.953,18 złotych. Na nieruchomości, w skład której wchodziły działki nr (...) zostało wybudowane centrum logistyczne i decyzją z dnia 6 lutego 2014 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Z. udzielił inwestorowi „(...)” sp. z o.o. (poprzednio „(...)” sp. z o.o.) pozwolenie na użytkowanie hali magazynowej wraz z wiatą i instalacjami wewnętrznymi, miejsc postojowych dla samochodów osobowych i dla samochodów ciężarowych wraz z układem komunikacyjnym i wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zrealizowanych na działkach o nr ewidencyjnych (...) w miejscowości D., gmina S., w oparciu o pozwolenie na budowę udzielone decyzją Starosty Z. z dnia 18 czerwca 2013 r., zmienioną decyzjami z dnia 30 lipca 2013 r. i 2 stycznia 2014 r. Nieruchomość i centrum logistyczne było wynajęte na rzecz C. P. sp. z o.o. na okres 10 lat. W marcu 2014 r. C. wyprowadziła się z nieruchomości. Spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. jest jednym z liderów rynku logistycznego i była zainteresowana kupnem nieruchomości z uwagi na bardzo dobrze zlokalizowane miejsce logistyczne. Wspólnikami powodowej Spółki wspólnikami są dwie spółki zagraniczne dysponujące 99 i 100

udziałów. Przedstawiciel sprzedawcy przygotował memorandum oraz wizyty z inwestorami. W dniu 13 listopada 2014 r. na podstawie umowy sprzedaży (...) sp. z o.o. w W. nabyła od (...) P. sp. z o.o. w W. prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości D., gminie S. w powiecie z., w województwie ł. w skład, której wchodziły działki (...) o łącznej powierzchni 6,3424 ha wraz z posadowionymi na niej budynkami, dla której Sąd Rejonowy w Z. prowadzi księgę wieczystą nr (...). W chwili nabycia na nieruchomości działało nowoczesne centrum logistyczne, obejmujące m.in. halę magazynową o powierzchni niemal 50.000 m² wraz z rozbudowaną infrastrukturą i zapleczem. Przy sporządzaniu aktu przedstawiono wypis z rejestru gruntów z dnia 29 lipca 2014 r., który zawierał informację, że działka nr (...) o powierzchni 2,3845 ha stanowi lasy (0,0973 ha) i tereny przemysłowe, działka nr (...) o powierzchni 2,4192 ha stanowi tereny przemysłowe, lasy (0,3415 ha) oraz grunty zadrzewione i zakrzewione, a działka nr (...) o powierzchni 1,5387 ha stanowi tereny przemysłowe oraz lasy (0,0120 ha) i działki były wyłączone z produkcji rolnej. Pozwana Spółka została wpisana, jako właściciel nieruchomości w księdze wieczystej (...) i uiszczala podatek od nieruchomości z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Poprzedni właściciel nieruchomości (...) P. sp. z o.o. w W. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców w dniu 29 września 2017 r. Inwentaryzacja stanu lasu jest dokumentem sporządzanym dla terenów leśnych na okres 10 lat. Autor inwentaryzacji sporządził projekt prac gospodarowania lasami na danym terenie. W inwentaryzacji umieszcza się powierzchnię leśną, rodzaj zadrzewienia, ilość drewna do pozyskania. Stan ustalany jest na dzień sporządzenia inwentaryzacji. W okresie obowiązywania inwentaryzacji stanu lasu mogą wystąpić zmiany stanu użytkowania, zmiany własności, przeznaczenia działki np. na nieleśną, wycinka drzew. Takie zmiany nie są uwzględniane w dokumencie inwentaryzacji, tylko w notatkach urzędników. W inwentaryzacji stanu lasu wsi D. na okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2017 r. figurują działki nr (...). W piśmie z dnia 5 kwietnia 2016 r. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Ł. udzielił informacji Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, że dla działek o nr ewidencyjnych (...) położonych w obrębie ewidencyjnym D. gmina S. nie były wydane decyzje zezwalające na wyłączenie gruntów leśnych

z produkcji. W ewidencji Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych wadliwie wpisano decyzję o wyłączeniu z produkcji leśnej z dnia 21 listopada 2013 r. i w związku z tym udzielono odpowiedzi, że nie wydano takiej decyzji. Pismem z dnia 3 czerwca 2018 r., doręczonym w dniu 13 czerwca 2016 r., Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformował pozwaną (...) spółkę z o.o. w W., iż działki nr (...) będące przedmiotem nabycia na podstawie umowy sprzedaży zawartej dnia 13 listopada 2014 r. o łącznej powierzchni 6,3424 ha były nieruchomością leśną w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015 roku, poz. 2100 z późn. zm.) i ich nabycie wymagało zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz. U. z 2014 r., poz. 1380) uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych i poprosił o doprowadzenie do stanu zgodnego z przepisami ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Jednocześnie wskazano, że z dniem 1 maja 2016 r. upłynął 12 letni okres przejściowy dotyczący nabywania nieruchomości rolnych i leśnych. Tym samym wobec cudzoziemców, będących przedsiębiorcami państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przestały obowiązywać ograniczenia, co do nabywania nieruchomości w Polsce, wynikające z ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. W odpowiedzi pozwana Spółka w piśmie z dnia 13 lipca 2016 r. wskazała, że nieruchomości będące przedmiotem umowy zawartej w dniu 13 listopada 2014 r. nie stanowiły nieruchomości leśnych w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 z późn. zm.) i w związku z tym nie było wymagane uzyskanie zgody MSWiA na ich nabycie.

Powyższy stan faktyczny sąd I instancji ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów oraz zeznań świadków D. P., A. K. i Ł. D., które uznał za wiarygodne podkreślając, że okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy nie były sporne między stronami, a jedynie ich ocena prawna. Spór stron ogniskował się wokół ustalenia charakteru nabytej na podstawie umowy zawartej w dniu 13 listopada 2014 r. przez pozwaną Spółką nieruchomości, a w szczególności, czy była ona nieruchomością leśną w rozumieniu art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców i w związku z tym, czy wymagana była zgoda ministra

właściwego do spraw wewnętrznych na jej nabycie przez pozwaną spółkę.

W ocenie sądu I instancji powództwo podlega oddaleniu z przyczyny procesowej oraz merytorycznej.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że Minister Spraw Wewnętrznych w świetle przepisu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz. U. z 2004 r., Nr 167, poz. 1758 – zwaną dalej u.n.n.c.) ma w rozpoznawanej sprawie legitymację procesową czynną do wniesienia żądania stwierdzenia nieważności umowy nabycia nieruchomości przez cudzoziemca. Dokonując takiej oceny Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 34 k.c., Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych. Każda zatem czynność cywilnoprawna takiej państwowej jednostki organizacyjnej jest de iure civili czynnością Skarbu Państwa, bowiem jednostki te działają na rachunek Skarbu Państwa. Dodać należy, że Skarb Państwa, będąc substratem Państwa, jest jednolitą i scaloną instytucją, stanowiącą jeden podmiot, nie mający odrębnych organów. Materialnoprawna konstrukcja jednolitości Skarbu Państwa, jako osoby prawnej, wywiera w sferze przepisów proceduralnych ten skutek, że określenie w pozwie jednostki organizacyjnej Państwa (*statio fisci*) nie wpływa na oznaczenie osoby pozwanego, którym zawsze pozostaje Skarb Państwa (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2001 r., sygn. akt III CZP 10/01). Ponadto konstrukcję podmiotowości Państwa należy rozpatrywać na dwóch płaszczyznach działania – odnoszących się do sfery imperium i dominium. W pierwszym wypadku Państwo, dbając o dobro publiczne, działa jako „władca”, mając uprawnienia i zobowiązania wypływające z prawa publicznego, a w drugim, jako „właściciel” wyposażony w uprawnienia i zobowiązania przypisane mocą prawa prywatnego. W sferze dominium Skarb Państwa jest podmiotem stosunków o charakterze cywilnoprawnym zgodnie z art. 34 k.c. O Skarbie Państwa, jako osobie prawnej można mówić wówczas, gdy Państwo, jako fiskus wykonuje za pomocą swoich jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (*stationes fisci*) swoje zadania społeczne i gospodarcze (dominium), pozbawione charakteru publicznoprawnego (władczego), a więc gdy

występuje w stosunkach cywilnoprawnych o charakterze majątkowym i niemajątkowym z innymi podmiotami prawnymi na zasadzie równorzędności (partnerstwa). W tych przypadkach, zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c., czynności za Skarb Państwa podejmują jednostki organizacyjne, z których działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, a każda czynność cywilnoprawna takiej jednostki jest de iure civili czynnością Skarbu Państwa, bowiem jednostki te działają na rachunek Skarbu Państwa. Natomiast Państwo, gdy podejmuje czynności władcze z zakresu prawa publicznego (imperium), które nie należą do sfery prawa cywilnego (dominium), nie występuje jako Skarb Państwa będący osobą prawną w rozumieniu art. 34 k.c. (zob. komentarz do art. 67 k.p.c. Komentarz. Tom I, wyd. LEX z 2011 r.). Stosownie do art. 6 ust. 2 u.n.n.c. o nieważności umowy orzeka sąd na żądanie właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody albo na żądanie ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Takie ukształtowanie podmiotu właściwego do wniesienia powództwa na podstawie art. 6 ust. 2 u.n.n.c. wiąże się z treścią art. 34 k.c. Sprawy o stwierdzenie nieważności umowy nabycia przez cudzoziemca nieruchomości bez wymaganego zezwolenia nie dotyczą mienia państwowego, a mienia stanowiącego własność osób fizycznych lub prawnych nie będących Skarbem Państwa lub jego jednostkami organizacyjnymi. Uprawnienie do wystąpienia z żądaniem nieważności umowy nie jest związane z realizacją cywilnoprawnych interesów Skarbu Państwa w zakresie dominium i ochroną majątkowych interesów Skarbu Państwa, lecz związane jest z uprawnieniami władczymi Skarbu Państwa z zakresu imperium i ochroną porządku publicznego, poprzez reglamentację obrotu nieruchomościami z udziałem cudzoziemców. Stąd uznać należy, że przepis art. 6 ust. 2 u.n.n.c. kreuje samodzielną, szczególną zdolność sądową i legitymację procesową podmiotów w nim wymienionych, nie mających osobowości prawnej, ani zdolności sądowej. Wniesienie pozwu z żądaniem stwierdzenia nieważności wchodzi w zakres czynności władczych leżących w kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. W konsekwencji do wniesienia powództwa na podstawie art. 6 ust. 2 u.n.n.c. legitymowany jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, a nie Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Spraw

Wewnętrznych, choć nie wyklucza to możliwości wniesienia takiego powództwa przez Skarb Państwa na podstawie art. 189 k.p.c. (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CSK 247/11). Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 listopada 2009 r., sygn. akt III CZP 85/09 (LEX nr 551876), w którym wprawdzie odmówił podjęcia uchwały, co do zagadnienia prawnego przedstawionego mu przez Sąd Okręgowy w Ł. do rozstrzygnięcia, to niemniej jednak konstatując poglądy prawne zaprezentowane przez Sąd Okręgowy wyraził swoje stanowisko.

Ostatecznie Sąd Okręgowy uznał, że skoro Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł pozew w przedmiotowej sprawie we własnym imieniu na podstawie art. 6 u.n.n.c., przeto przysługuje mu zdolność sądowa i procesowa w zakresie spraw o stwierdzenie nieważności umowy nabycia nieruchomości przez cudzoziemców wbrew przepisom ustawy.

W dalszej kolejności sąd I instancji rozważył charakter przedmiotowego roszczenia, który ma znaczenie dla ustalenia legitymacji procesowej biernej w niniejszej sprawie.

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością posiada siedzibę w W. i jej współnikami są dwie spółki mające siedzibę za granicą, które posiadają 99 i 100 udziałów. Jest zatem cudzoziemcem w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 4 i ust. 3 powołanej wyżej ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 2278). Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o stwierdzenie nieważności umowy sprzedaży z dnia 13 listopada 2014 r., na podstawie której pozwana (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w W. nabyła nieruchomość składającą się z działek o nr (...). Zdaniem powoda było to nabycie nieruchomości leśnej i nabycie to nastąpiło wbrew przepisom ustawy – bez zezwolenia wymaganego w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy.

W przekonaniu Sądu Okręgowego w przypadku, gdy osoba trzecia, w tym przypadku Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, dochodzi stwierdzenia nieważności umowy, to roszczenie może być dochodzone wyłącznie przeciwko wszystkim jej kontrahentom (podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 września 1969 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 65/69 – opubl.

OSNCP 1970 nr 2 poz. 28). Tym samym z uwagi na charakter dochodzonego roszczenia po stronie pozwanej zachodzi współuczestnictwo konieczne określone w przepisie art. 72 § 2 k.p.c. Fakt, iż ustawa o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców w art. 6 wprowadza szczególną regulację dotyczącą uprawnienia m.in. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do wystąpienia z żądaniem stwierdzenia nieważności nabycia nieruchomości przez cudzoziemca dokonany wbrew przepisom ustawy nie oznacza, iż w toku procesu nie znajdują zastosowania przepisy procedury cywilnej, w tym w zakresie współuczestnictwa procesowego. Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 25 czerwca 2008 r. wydanej w sprawie sygn. akt III CZP 53/08 (Legalis nr 100975).

Stronami przedmiotowej umowy sprzedaży zawartej w dniu 13 listopada 2014 r. jest pozwana (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w W., która nabyła nieruchomość od (...) P. sp. z o.o. w W. A zatem pomiędzy tymi dwiema spółkami zachodzi współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanej i te dwie spółki winny być łącznie pozwane w procesie o stwierdzenie nieważności umowy. W każdym przypadku współuczestnictwa koniecznego zachodzi wynikająca z istoty spornego stosunku konieczność łącznego współwystępowania legitymowanych materialnie podmiotów, co określa się jako łączną legitymację procesową. Wtedy, kiedy przeciwko kilku osobom sprawa może toczyć się tylko łącznie (art. 72 § 2 k.p.c.) uwzględnienie powództwa przeciwko komukolwiek z pozwanych wymaga pełnej legitymacji procesowej biernej, tj. udziału w sprawie w charakterze pozwanych wszystkich osób, których udział jest konieczny. Gdy w sprawie zachodzi współuczestnictwo konieczne, istnieje obowiązek podjęcia odpowiednich czynności zmierzających do usunięcia ewentualnych braków w pełnej legitymacji procesowej. Nieuzupełnienie legitymacji łącznej przez wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanych podmiotów, których udział w sprawie jest konieczny (art. 195 k.p.c.) prowadzi do oddalenia powództwa ze względu na brak legitymacji łącznej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 sierpnia 2015 r., sygn. akt I ACa 1551/14, LEX nr 1843287; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 września 1992 r., sygn. akt I ACr 186/92, OSA 1993/1/8; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja

2010 r., sygn. akt IV CSK 531/09, LEX nr 678025, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1969 r., sygn. akt III CZP 65/69, LEGALIS nr 14089, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2010 r., sygn. akt I CSK 67/10, LEGALIS nr 407492, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2015 r., sygn. akt II CZ 103/14, LEGALIS nr 1285309). Sąd Okręgowy podjął czynności zgodnie z art. 195 §1 k.p.c. w celu wezwania do udziału w sprawie sprzedawcy nieruchomości (...) P. sp. z o.o. w W., co okazało się nieskuteczne i postanowieniem z dnia 24 maja 2018 r. zawiesił postępowanie w sprawie. Sąd Apelacyjny uchylając postanowienie Sądu Okręgowego w przedmiocie zawieszenia postępowania na skutek zażaleń wniesionych przez obie strony, wskazał, że sąd I instancji powinien dokończyć postępowanie bez tego uczestnika i ocenić jaki wpływ na roszczenie powoda ma utrata zdolności sądowej przez taki podmiot, jeszcze przed wytoczeniem powództwa (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 września 2018 r. w sprawie sygn. akt I ACz 1175/18, k. 592-594). Wobec powyższego w niniejszej sprawie z uwagi na pozwanie tylko jednej ze stron umowy sprzedaży – nabywcy (...) sp. z o.o. zachodzi przypadek braku pełnej legitymacji procesowej bierniej, co skutkuje oddaleniem powództwa.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że (...) P. sp. z o.o. w W. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców i nie ma następców prawnych, stąd stwierdzenie w tej sytuacji nieważności umowy, niezależnie od zasadności powództwa, byłoby niemożliwe bowiem skutek w postaci stwierdzenia nieważności umowy stworzyłby nieuregulowaną sytuację prawną nieruchomości. Wystąpienie sankcji nieważności bezwzględnej oznacza, że czynność prawna była nieważna z mocą wsteczną, czyli od chwili jej zawarcia i w konsekwencji, nie mogła wywołać jakichkolwiek skutków prawnych w zakresie prawa cywilnego.

Niezależnie od powyższych rozważań, w ocenie Sądu Okręgowego, powództwo nie jest także uzasadnione merytorycznie. Przed dokonaniem rozważań, co do zasadności powództwa w zakresie charakteru nabytej nieruchomości, jako leśnej i co za tym idzie wymogu uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych na jej nabycie, należy przeprowadzić analizę podstawy prawnej dochodzonego roszczenia – stwierdzenia nieważności umowy

sprzedaży, na podstawie której (...) sp. z o.o. w W. nabyła nieruchomości.

Bezspornym jest, że pozwana jest Spółka, która jest cudzoziemcem w rozumieniu ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Strona powodowa roszczenie wywodzi z tego, że nabycie nieruchomości nastąpiło wbrew przepisom ustawy, tj. bez zezwolenia ministra właściwego do spraw administracji. Stosownie do obowiązującego w dacie zawarcia umowy art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy, nabycie nieruchomości leśnych przez cudzoziemca w okresie do dnia 1 maja 2016 r. wymagało zezwolenia. Zgodnie z art. art. 6 ust. 1 ustawy nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom ustawy jest nieważne. Spór stron dotyczył ustalenia charakteru nabytej nieruchomości. Powód przyjmował, że była to nieruchomość leśna w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 u.n.n.c i jej nabycie wymagało jego zezwolenia, zaś pozwana uznawała, że nieruchomość utraciła charakter nieruchomości leśnej na skutek zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w 2013 r., a więc przed zawarciem umowy i zgoda nie była wymagana.

Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców w art. 8 ust. 2 pkt 1 posługuje się pojęciem „nieruchomości leśnej”, nie zawiera jednak jej definicji legalnej. W związku z tym należy posłużyć się definicją zawartą w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 45, poz. 435 z późn. zm. – dalej: „ustawa o lasach”), do której odsyła też art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm. – dalej: „uogrl”) mającej znaczenie przy wykładni art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. ze względu na cel tego przepisu, którym jest między innymi ochrona ustroju leśnego. Art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych stanowi, że gruntami leśnymi są grunty określone, jako lasy w przepisach o lasach. Ustawa o lasach (art. 3) wskazuje, że grunt o zwartej powierzchni, co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną lub przejściowo jej pozbawiony i przeznaczony do produkcji leśnej lub stanowiący rezerwat przyrody, wchodzący w skład parku narodowego albo wpisany do rejestru zabytków, spełniający kumulatywnie te przesłanki jest nieruchomością leśną. Wyróżnione jest więc a) kryterium przyrodnicze – pokrycie roślinnością leśną

(uprawami leśnymi), na którą składają się drzewa i krzewy oraz runo leśne, przy czym przejściowe pozbawienie roślinności leśnej nie pozbawia gruntu cechy lasu, jeżeli spełnione są pozostałe kryteria, b) kryterium przestrzenne – zwarta powierzchnia, co najmniej 0,10 ha, c) kryterium przeznaczenia – do produkcji leśnej, chyba że chodzi o lasy w rezerwach przyrody i w parkach narodowych, bądź wpisane do rejestru zabytków, które z istoty swej nie są przeznaczone do produkcji leśnej, e) dodatkowe kryterium związku z gospodarką leśną – art. 3 ust. 2. Zgodnie z art. 7 ust. 1 u.o.g.r.l. oraz art. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm. - dalej: „u.p.z.p.”), o przeznaczeniu terenu oraz o sposobie jego zagospodarowania decydują ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a dopiero przy braku takiego planu powinny być brane pod uwagę informacje zawarte w ewidencji gruntów. Problematyką pojęcia nieruchomości leśnej w kontekście ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców zajmował się Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie I CSK 258/09 stwierdził, że nieruchomością leśną w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 tej ustawy jest nieruchomość o zwartej powierzchni, co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym i faktycznie wykorzystywana, jako las w chwili zawarcia umowy sprzedaży – bez względu na to, czy jest przeznaczona do produkcji leśnej. Takiej wykładni Sąd Najwyższy dokonał argumentując ją tym, że nie można przypisać decydującego znaczenia dla określenia charakteru nieruchomości, jako leśnej lub nie, ustaleniom miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o przeznaczeniu terenu, na którym znajduje się nieruchomość. Zdaniem Sądu Najwyższego grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, porośnięty roślinnością leśną i położony na terenie przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele nieleśne, może mimo to być faktycznie wykorzystywany, jako las i nie przestaje być wówczas nieruchomością leśną (LEGALIS nr 338387). Orzeczenie powyższe zostało powołane przez stronę powodową dla uzasadnienia dochodzonego pozwem roszczenia, ale w ocenie sądu rozpoznającego sprawę, nie może ono stanowić podstawy uwzględnienia powództwa w niniejszej sprawie. Przede wszystkim zauważyć należy,

że orzeczenie to spotkało się z krytyką orzecznictwa administracyjnego, którą sąd rozpoznający sprawę w pełni podziela. Dla oceny danej nieruchomości, jako leśnej w rozumieniu przepisów ustawy o lasach, należy bowiem stosować wszystkie przesłanki określone w art. 3 pkt 1 ustawy o lasach i przyjąć, że jako decydujące dla określenia, czy przedmiotowy grunt ma charakter leśny jest nie tylko ustalenie, czy ma on odpowiednią powierzchnię (kryterium przestrzenne), oraz czy jest pokryty roślinnością leśną (kryterium przyrodnicze), ale także, czy jest on przeznaczony do prowadzenia produkcji leśnej (kryterium przeznaczenia). Kryteria podstawowe: przyrodnicze, przestrzenne i przeznaczenia muszą być spełnione łącznie, by można było mówić o lesie w znaczeniu art. 3 pkt 1 ustawy o lasach. Należy zgodzić się ze stanowiskiem, że nawet jeżeli grunt leśny wpisany w ewidencji gruntów dla działki, jako las nie oznacza, że jest lasem, bo aby dokonać oceny tego gruntu konieczne jest uzupełnienie stanu faktycznego, poprzez ustalenie, czy użytek wskazany, jako leśny w obrębie działki stanowi las w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy o lasach. Nadto w świetle takiego rozumowania lasu to, że dany grunt jest lasem w znaczeniu przyrodniczym, nie oznacza, że jest lasem z znaczeniu prawnym (zob. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. akt II OSK 1523/15, LEX nr 2282128 i sygn. akt II OSK 1524/15, LEX nr 2282129; z dnia 2 października 2015 r., sygn. akt II OSK 308/14, LEX nr 2002652, z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt I OSK 1983/11, LEX nr 1336348). Nadto zauważyć należy, że wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie I CSK 258/09 i przyjęte w nim pojęcie nieruchomości leśnej dotyczyło odmiennego stanu faktycznego niż rozpoznawany. Nieruchomość będąca przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego była objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, ale plan ten przewidywał, że ta nieruchomość stanowi teren zabudowy mieszkaniowej ekstensywnej na działkach leśnych (Mne) oraz ustalił powierzchnię wyłączenia z produkcji leśnej (powierzchnię trwałego wylesienia) do 20% powierzchni działki, nie więcej niż 350 m², a więc przewidywał, że nieruchomość ma w części zachować charakter leśny. W niniejszej sprawie celem i treścią miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego było pozbawienie charakteru leśnego całej nieruchomości.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji uznał, że nieruchomością leśną jest grunt spełniający łącznie wszystkie kryteria przewidziane w ustawie o lasach: przyrodnicze, przestrzenne i przeznaczenia. Kryterium przeznaczenia jest więc także istotne dla ustalenia charakteru leśnego. Okoliczność konieczności uwzględnienia przeznaczenia, a więc tego, co jest zapisane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego została zauważona przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2013 r. (sygn. akt II CSK 32/13, LEGALIS 804288) w odniesieniu do nieruchomości rolnych, który stwierdził, że nieruchomością rolną w rozumieniu ustawy z 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców nie jest nieruchomość przeznaczona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na inne cele niż produkcja rolna. Skoro zatem kryterium przeznaczenia jest brane pod uwagę przy nieruchomościach rolnych, to zdaniem sądu, nie ma podstaw do pomijania tego kryterium również przy nieruchomościach leśnych.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy sąd I instancji wskazał, że z ustalonego stanu faktycznego wynika, że przedmiotowe działki nr (...) miały łącznie powierzchnię leśną 0,52 ha, Marszałek Województwa Ł. wyraził zgodę na przeznaczenie gruntów leśnych na inne cele niż leśne, a miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w 2013 r. przeznaczał nieruchomość na cele inwestycyjne. Okoliczność, że działki figurowały w inwentaryzacji lasu, czy też w ewidencji gruntów nie ma znaczenia dla postulowanego przez powoda ustalenia nieruchomości, jako leśnej. Zauważyć bowiem trzeba, że inwentaryzacja została sporządzona w 2008 r. na okres 10 lat i w tym czasie nie było dokonywanych w niej zaistniałych zmian, co bezpośrednio wynika z zeznań świadka A. K. Natomiast ewidencja gruntów może stanowić wskazówkę dla ustalenia charakteru nieruchomości wyłącznie w przypadku, w którym brak jest dla niej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – co nie ma miejsca w tej sprawie. Nadto bezspornym jest, że na nieruchomości powstało centrum logistyczne, została ona wyłączona z produkcji leśnej z przeznaczeniem pod budowę skarpy i ogrodzenia i zostały wycięte drzewa, a pozostałe na nieruchomości drzewa nie były wykorzystywane, jako las.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że nabyta przez pozwaną Spółkę nieruchomości nie stanowiła w dacie zawarcia umowy sprzedaży 13 listopada 2014 r. nieruchomości leśnej w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy o lasach i w związku z tym pozwana Spółka nie musiała uzyskać zezwolenia na jej nabycie.

W tym stanie rzeczy powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty procesu złożyły się koszty zastępstwa procesowego pozwanej i sąd zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej spółki kwotę 25.017 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, na którą składa się kwota kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej obliczona zgodnie z przepisem § 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 z późn. zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

W apelacji od tego wyroku strona powodowa zarzuciła:

1. błędy w ustaleniu stanu faktycznego polegające na:

a) nieuzasadnionym przyjęciu jakoby nieruchomości wskazana w pkt I petitum pozwu utraciła charakter nieruchomości leśnej w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców na skutek zmiany planu zagospodarowania przestrzennego w 2013 r. i w tej sytuacji zgoda ministra spraw wewnętrznych na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie była wymagana;

b) nieuzasadnionym przyjęciu, iż przedmiotowa nieruchomości została wyłączona z produkcji leśnej z przeznaczeniem pod budowę skarpy i ogrodzenia i zostały wycięte drzewa a pozostałe na nieruchomości drzewa nie były wykorzystywane jako las w sytuacji, w której z dowodów powołanych w sprawie niniejszej wynikają wnioski przeciwne;

c) nieuwzględnieniu okoliczności związanych z dowodem w postaci szczegółowej i kompletnej inwentaryzacji stanu lasu dla miejscowości D., gmina S. obejmującego działki o numerach ewidencyjnych (...) położone w miejscowości D., gmina S. – obowiązującej w dniu zawarcia umowy nabycia przedmiotowej nieruchomości przez cudzoziemca;

d) wybiórczym przyjęciu tylko jednego fragmentu zeznań świadka A. K. o niedokonaniu zmian w inwentaryzacji lasu sporządzonej w 2008 r. na okres 10 lat przy pominięciu istotnych faktów, o których zeznał świadek, w szczególności że decyzja Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Ł. o wyłączeniu gruntów z produkcji rolnej dotyczyła tylko gruntu leśnego o powierzchni 231 m² (z ogólnej powierzchni ponad 4000 m² lasu znajdującego się na przedmiotowej nieruchomości) a nie całej nieruchomości lub też jej części pokrytej lasem, jak to błędnie ustalił sąd I instancji;

e) nieoparte żadnymi dowodami ustalenie, jakoby bezspornym w niniejszej sprawie jest, że przedmiotowa nieruchomość została wyłączona z produkcji rolnej z przeznaczeniem na budowę skarpy i ogrodzenia i zostały wycięte drzewa, a pozostałe na nieruchomości drzewa nie były wykorzystywane, jako las;

2. naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez;

- brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego,

- dowolną ocenę zebranych w sprawie dowodów, skutkiem czego jest ocena dokumentów urzędowych w postaci odnoszących się do istoty sprawy pisemnych wyjaśnień Starosty Powiatu w Z. z dnia 14 września 2015 r., pisemnych wyjaśnień Starosty Powiatu w Z. z dnia 7 stycznia 2016 r., dokumentu szczegółowej i kompletnej inwentaryzacji stanu lasu dla miejscowości D., gmina S. obejmującego działki o nr ewidencyjnych (...) położone w miejscowości D., gmina S., protokołu z oględzin nieruchomości przeprowadzonej przez pracowników Oddziału Rolnictwa i Środowiska Ł. Urzędu Wojewódzkiego w Ł. wraz z dołączoną do protokołu dokumentacją zdjęciową, wyjaśnień Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Ł., przedstawionych w pismach z dnia 5 kwietnia 2016 r. oraz 9 kwietnia 2018 r., jak również całości zeznań świadka A. K.,

b) art. 227 k.p.c., poprzez uznanie, iż dowód ze zgromadzonych toku postępowania dokumentów odnoszących się do istoty sprawy, w tym dokumentów urzędowych na okoliczność charakteru nieruchomości, jako nieruchomości leśnej ma w istocie znaczenie drugorzędne wobec nieprawdziwych twierdzeń pozwanej w tym samym zakresie,

c) art. 244 § 1 k.p.c., poprzez nie uwzględnienie mocy dowodowej i znaczenia powołanych w pozwie dowodów z dokumentów urzędowych w postaci stanowiska Starosty Powiatu w Z. z dnia 14 września 2015 r., że działki o nr (...) figurują w aktualnym opracowaniu – inwentaryzacji stanu lasu oraz w skład ww. działek wchodzi części leśne o łącznej powierzchni 0,52 ha, stanowiące zwartą powierzchnię pokrytą roślinnością leśną; przedłożonego przez Starostę Powiatu w Z. przy piśmie z dnia 7 stycznia 2016 r. dokumentu inwentaryzacji stanu lasu dla miejscowości D., gmina S. obejmującego działki o nr ewidencyjnych (...) położone w miejscowości D., gm. S. obowiązującej na okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2017 r. szczegółowo opisującego gatunki drzew znajdujące się na nieruchomości leśnej, klasę wiekową tych drzew, wysokość oraz średnicę drzew, wskaźnik zadrzewienia, miąższość drzewostanu na 1 ha oraz na całej powierzchni leśnej oraz wskazówki gospodarcze w zakresie gospodarki leśnej, w tym maksymalną miąższość drewna do pozyskania z przedmiotowej nieruchomości wraz z oświadczeniem starosty, że przedłożona dokumentacja – inwentaryzacja stanu lasu jest kompletna; protokołu z oględzin nieruchomości przeprowadzonej przez pracowników Oddziału Rolnictwa i Środowiska Ł. Urzędu Wojewódzkiego w Ł.: Panią B. K. – Kierownika Oddziału (...) Wydziału (...) Ł. Urzędu Wojewódzkiego w Ł., Pana P. S. – Z-ca kierownika Oddziału (...) Wydziału (...) Ł. Urzędu Wojewódzkiego w Ł. oraz Pana M. K. – starszego specjalistę w Oddziale (...) w Wydziale (...) Ł. Urzędu Wojewódzkiego w Ł. wraz z dołączoną do protokołu dokładną dokumentacją zdjęciową. W którym to protokole w sposób urzędowy i nie budzący przy tym wątpliwości stwierdzono, że powierzchnia zalesienia stwierdzona podczas oględzin pokrywa się z danymi zawartymi na mapie G. Ł. a łączna powierzchnia zadrzewienia występująca na działkach numer (...) wynosi w przybliżeniu około 0,7000 ha, zadrzewienie to ma charakter zwarty oraz stanowi teren leśny o ewidentnie gęstszej roślinności, którą stanowią drzewa, krzewy i runo leśne, tj. warstwa przyziemia różnych roślin zielnych i niskich krzewów, średni wiek drzew określono na 33 lata zaś wiek najstarszych drzew przyjęto na 35-38 lat oraz pism Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Ł. z dnia 5 kwietnia 2016 r. oraz 9 kwietnia 2018 r., zgodnie z którymi do chwili obecnej

nie została wydana decyzja zezwalająca na wyłączenie gruntów z produkcji leśnej na przedmiotowej nieruchomości z wyjątkiem niewielkiej części gruntu o powierzchni 231 m² z ogólnego obszaru leśnego ponad 4000 m² oraz wyjaśnień Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych przedstawionych w pismach z dnia 5 kwietnia 2016 r. oraz 9 kwietnia 2018 r. o wyłączeniu z produkcji leśnej tylko gruntu leśnego o powierzchni 231 m² a nie całej nieruchomości, jak błędnie ustalił Sąd Okręgowy;

c) art. 229 k.p.c., poprzez uznanie, iż jakoby bezspornym w niniejszej sprawie jest ż że przedmiotowa nieruchomość została wyłączona z produkcji rolnej z przeznaczeniem pod budowę skarpy i ogrodzenia i zostały wycięte drzewa, a pozostałe na nieruchomości drzewa nie były wykorzystywane, jako las,

d) art. 328 § 2 k.p.c., poprzez niewyjaśnienia pojęcia nieruchomości leśnej w rozumieniu ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców przy jednoczesnym przyjęciu na potrzeby wydanego rozstrzygnięcia, iż przedmiotowa dla sprawy mniejszej takową nie była,

e) art. 72 § 2 k.p.c. rozpatrywanego łącznie 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, poprzez przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzi przypadek braku pełnej legitymacji procesowej biernej, co skutkuje oddaleniem powództwa,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, poprzez jego błędną wykładnię prowadzącą do uznania, iż nieruchomość spełniająca kryteria o których mowa ww. przepisie nie stanowi lasu,

b) art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie (niezastosowanie), będące konsekwencją błędnej wykładni, poprzez uznanie, że przedmiotowa dla sprawy niniejszej nieruchomość nie stanowi lasu, w sytuacji, gdy obejmuje grunt o powierzchni większej niż 0,10 ha pokryty gęstą roślinnością leśną, którą stanowią drzewa, krzewy i runo leśne,

c) art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, poprzez niewłaściwe zastosowanie (niezastosowanie), co doprowadziło do uznania, iż grunt określony dokumentach, w tym również urzędowych, jako las w rozumieniu przepisów ustawy lasach nie został uznany za grunt leśny,

d) art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców oraz w zw. z art. 3 pkt 1 ustawy o lasach poprzez ich błędną wykładnię prowadzącą do uznania, iż nieruchomość spełniająca kryteria o których mowa w art. 3 pkt 1 ustawy o lasach nie stanowi nieruchomości leśnej o której mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, co doprowadziło do niewłaściwego zastosowania (niezastosowania) ww. przepisów.

e) art. 1 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie (niezastosowanie) w związku z wadliwym ustaleniem, iż do nabycia przedmiotowej dla sprawy niniejszej nieruchomości pozwana spółka będąca cudzoziemcem nie potrzebowała zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

f) art. 6 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców poprzez ich niezastosowanie i nie orzeczenie o nieważności wskazanego w żądaniu pozwu nabycia nieruchomości przez cudzoziemca wbrew obowiązкови uzyskania zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,

g) art. 1 ust. 1, art. 5, art. 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców rozpatrywanych łącznie z art. 72 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, poprzez przyjęcie że w niniejszej sprawie współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanej dotyczy również nieistniejących osób prawnych a w konsekwencji sprawa o stwierdzenie nieważności nabycia nieruchomości wbrew wymaganemu prawem obowiązкови uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych toczyć się może tylko z udziałem nieistniejących osób prawnych lub ich nieistniejących następców prawnych.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd podziela ustalenia sądu I instancji i przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Zarzuty apelacji nie są uzasadnione.

Za chybiony należy uznać pogląd apelującego, że sąd I instancji naruszył przepis art. 72 § 2 k.p.c. rozpatrywany łącznie z art. 1 ust. 1, art. 5, art. 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, poprzez przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzi przypadek braku pełnej legitymacji procesowej biernej, co skutkuje oddaleniem powództwa.

Legitymacja procesowa oznacza wynikające z przepisów prawa materialnego, bądź prawa procesowego uprawnienie do uczestniczenia w konkretnym postępowaniu cywilnym w charakterze powoda (legitymacja czynna) lub pozwanego (legitymacja bierna). Legitymacja procesowa materialna przysługuje bezpośrednio podmiotom określonego stosunku prawnego, natomiast legitymacja procesowa formalna przysługuje osobie wykonującej określoną rolę, ale jednocześnie nie będącej stroną danego stosunku prawnego. W nauce prawa wyróżnia się też legitymację procesową indywidualną i grupową, przy czym ta ostatnia dzieli się na dowolną (kiedy osoby legitymowane mogą wystąpić wspólnie w procesie lub każda z nich może wystąpić oddzielnie) oraz łączną (w roli strony procesu musi wtedy wystąpić kilka podmiotów – przypadek współuczestnictwa koniecznego).

Kwalifikowaną postacią współuczestnictwa materialnego jest współuczestnictwo konieczne. Współuczestnictwo tego rodzaju (art. 72 § 2 k.p.c.) występuje wówczas, gdy z uwagi na łączną legitymację procesową sprawa może toczyć się tylko z udziałem kilku podmiotów łącznie w roli powodów, bądź tylko przeciwko kilku osobom łącznie w charakterze pozwanych. Może ono wynikać, bądź z istoty stosunku prawnego, bądź z przepisu ustawy. W każdym przypadku współuczestnictwa koniecznego wychodzi się z założenia łącznej legitymacji materialnej przysługującej podmiotom objętym spornym stosunkiem prawnym lub wynikającej z przepisu ustawy. Konieczność łącznego współwystępowania w procesie legitymowanych materialnie podmiotów określa się, jako łączną legitymację procesową lub legitymację procesową grupową bezwzględną (por. M. Jędrzejewska, Współuczestnictwo, s. 146; S. Włodyka, Współuczestnictwo, s. 101). Legitymacja procesowa przysługuje w tym wypadku nie każdemu z powodów lub pozwanych oddzielnie, ale wszystkim łącznie, tak, że każdemu działającemu oddzielnie można postawić zarzut braku pełnej

legitymacji procesowej (Z. Resich, w: Z. Resich, W. Siedlecki (red.), Kodeks, t. I, s. 170). Braki w zakresie legitymacji łącznej mają charakter usuwalny. Zastosowanie znajduje wówczas art. 195 k.p.c., zgodnie z którym sąd wezwie stronę powodową, aby oznaczyła w wyznaczonym terminie osoby niebiorące udziału w sprawie w taki sposób, by ich wezwanie lub zawiadomienie było możliwe. Nieuzupełnienie legitymacji łącznej doprowadzi do oddalenia powództwa (por. W. Broniewicz, J. Piątoski, Zagadnienie spółuczestnictwa, s. 28; W. Broniewicz, Postępowanie cywilne, s. 144; Z. Resich, Podmioty procesu, s. 149; tak też SN w uzasadnieniu wyrok z dnia 31 stycznia 2014 r., sygn. akt II CSK 254/13, Legalis).

Ratio legis dla współuczestnictwa koniecznego jest zakres mocy wiążącej wyroku. Wyrok wiąże bowiem, co do zasady tylko strony procesu (art. 365 § 1 k.p.c.). Wobec osoby, która nie była stroną procesu, wyrok nie wywołuje skutków prawnych. Jeżeli stosunek prawny powinien być ukształtowany całościowo, a zatem wobec wszystkich jego stron, a nie wszystkie strony stosunku prawnego występują w procesie, to wyrok nie ukształtuje tego stosunku prawnego w ogóle. Wyrok taki jest wyrokiem bezużytecznie wydanym (*sententia inutiliter data*). W procesie o ustalenie nieważności czynności prawnej pozwanymi powinny być obie strony tej czynności, z uwagi na łączące ich współuczestnictwo konieczne wynikające z istoty stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 października 2010 r., sygn. akt VI ACa 1047/09, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 marca 2016 r., sygn. akt I ACa 1778/15, Legalis). Taka sama sytuacja zachodzi w przypadku żądania uznania umowy za bezskuteczną w oparciu o art. 59 k.c., wówczas konieczne jest pozwanie obydwu stron umowy, między którymi występuje współuczestnictwo jednolite – art. 73 § 2 k.p.c. (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 czerwca 2005 r., sygn. akt I ACa 433/05, LEX nr 175200). Z istoty stosunku prawnego wynika również, że w przypadku wytoczenia powództwa o ustalenie nieważności przez stronę czynności prawnej, legitymację bierną ma druga strona (lub strony) tej czynności a nie osoba trzecia, choćby według powoda miała ona z czynności takiej uzyskać korzyść majątkową.

Nieusunięcie braku pełnej legitymacji procesowej w przypadku współuczestnictwa koniecznego jest przeszkodą do uwzględnienia powództwa. W takim przypadku wyrok uwzględniający powództwo narusza prawo materialne (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2010 r., sygn. akt I CSK 67/10, LEX nr 688666).

Przytoczone poglądy doktryny i orzecznictwa, które podziela Sąd Apelacyjny, prowadzą do wniosku, że w rozpoznawanej sprawie niepełna legitymacja procesowa bierna prowadzi do oddalenia powództwa. W tej mierze trafna jest argumentacja zaprezentowana przez Sąd I instancji w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia i nie sposób nazwać jej „kuriozalną”, jak czyni to strona powodowa w uzasadnieniu apelacji. Na marginesie można jedynie podnieść, że choć Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację powoda spotykał się z wieloma niezwykle kontrowersyjnymi i odosobnionymi poglądami prawnymi, prezentowanymi przez pełnomocników procesowych, nigdy ich nie ocenił, jako „kuriozalne”.

Skarżący nie przedstawił spójnej koncepcji jurydycznej, zgodnie z którą powództwo o ustalenie nieważności dwustronnej umowy można wytoczyć jedynie przeciwko jednej stronie tego stosunku obligacyjnego. Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącego przepisy ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców nie modyfikują zasad przyjętych w przepisach art. 72 k.c. oraz art. 195 k.p.c. Skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że „w tym zakresie wykładnia przepisów z art. 1 ust. 1, art. 5, art. 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców rozpatrywane łącznie z art. 72 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, dokonana przez sąd I instancji w zgodzie z wnioskami pozwanej spółki – jako w swej istocie błędna – nie zasługuje na uwzględnienie”. Argumentem za nietrafnością argumentacji Sądu Okręgowego nie może być jedynie jej zbieżność ze stanowiskiem prezentowanym przez stronę pozwaną. Art. 6 ust 2 powołanej ustawy stanowi, że „w razie nabycia nieruchomości wbrew przepisom ustawy, o nieważności nabycia orzeka sąd także na żądanie, właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody albo na żądanie ministra właściwego do spraw wewnętrznych”. Wykładnia art. 6 ust. 1 i 2 ustawy wskazuje, że ustawodawca wprowadził skutek nieważności bezwzględnej

nabycia nieruchomości bez wymaganego zezwolenia. Przepis ten przekazuje sprawy o ustalenie nieważności nabycia nieruchomości przez cudzoziemca na drogę postępowania cywilnego, a do takiego postępowania zastosowanie mają wszystkie przepisy prawa cywilnego procesowego.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik strony powodowej zaprezentował jeszcze dalej idący pogląd, że podmioty uprawnione na gruncie ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców wnosząc o ustalenie nieważności umowy nie są – co do zasady – zobowiązane do pozywania wszystkich stron umowy. Pogląd ten, jak wynika ze wcześniejszych rozważań, jest sprzeczny z powszechnie aprobowaną wykładnią przepisów dotyczących współuczestnictwa koniecznego.

Choć skarżący wyraża odmienne przekonanie, utrata bytu prawnego przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego (sprzedawcy) nie uzasadnia wytoczenia powództwa przeciwko drugiej ze stron umowy (nabywcy), nawet ze względu na „konieczność ochrony interesu publicznego”. Powód eksponuje przy tym brak zagrożenia dla interesu prawnego sprzedawcy (spółki która utraciła byt prawny), ale w ogóle nie bierze pod uwagę sytuacji prawnej pozwanego (nabywcy), która byłaby powstała wskutek unieważnienia umowy, na przykład brak możliwości domagania się od sprzedawcy zwrotu ceny za sprzedaną nieruchomość. W takiej sytuacji konsekwencje nieważności umowy (zakładając, że nabycie w tym przypadku jest dotknięte nieważnością, choć brak ku temu podstaw, o czym będzie mowa w dalszych rozważaniach) poniosłaby tylko jedna strona umowy, a to byłoby sprzeczne z interesem publicznym i zasadą sprawiedliwości społecznej.

Na marginesie można jedynie dodać, że skoro strona powodowa powołuje się na ochronę interesu publicznego dziwi fakt, że powództwo zostało wytoczone dopiero w październiku 2018 roku, już po wykreśleniu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. z rejestru przedsiębiorców, choć umowa sprzedaży została zawarta w listopadzie 2014 r. Niezależnie od tego trudno przyjąć, że ochrona interesu publicznego (rozumianego nie tylko jako interes obywateli na poziomie krajowym, ale również w sferze międzynarodowej, przede wszystkim w UE) wymaga, aby wyrokiem wydanym w 2020 r. unieważnić zawartą w 2014 r. umowę sprzedaży

firmie h. nieruchomości, na której w dacie transakcji znajdowało się nowoczesne centrum logistyczne, przyjmując – wedle wykładni prezentowanej przez powoda – że pozwany kupił nieruchomość leśną bez zezwolenia. Z dniem akcesji Polski do Unii Europejskiej usunięte zostały ograniczenia dotyczące nabywania nieruchomości przez obywateli i przedsiębiorców Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które nie były objęte okresami przejściowymi, tak więc od 1 maja 2004 r. nie było wymagane uzyskanie zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji przez cudzoziemców, będących obywatelami lub przedsiębiorcami państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z wyjątkiem nabycia nieruchomości rolnych i leśnych, przez okres 12 lat od dnia przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. W toku negocjacji akcesyjnych uzyskano powyższe ograniczenie możliwości zakupu ziemi rolnej i leśnej przez cudzoziemców, do czasu zbliżenia poziomu cen w Polsce i w krajach Unii oraz poprawy finansowych możliwości zakupu przez obywateli polskich, co wynika z między innymi z treści Raportu: „Rezultaty negocjacji o członkostwo Polski w Unii Europejskiej i wstępna ocena ich skutków gospodarczo – społecznych” ze stycznia 2003 r. Rządowego Centrum Studiów Strategicznych. Okresy przejściowe spowodowane były więc tym, że gospodarka Polski nie spełniała jeszcze wszystkich kryteriów wolnego rynku, a przecież ideą przyświecającą powstaniu Unii Europejskiej było wprowadzenie w Europie „wspólnego rynku”, czyli swobodnego przepływu osób, towarów i usług między krajami. Z dniem 1 maja 2016 r. upłynął 12 letni okres przejściowy dotyczący nabywania nieruchomości rolnych i leśnych. Ograniczenia w nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców miały więc charakter jedynie tymczasowy, przestały istnieć po upływie dwóch lat od zawarcia przedmiotowej umowy i nie istniały już w dacie wytoczenia powództwa (październik 2018 r.). Trudno w tej sytuacji dostrzec pozytywne aspekty uwzględnienia powództwa w rozpoznawanej sprawie, zważywszy na tak eksponowaną przez powoda potrzebę ochrony interesu publicznego.

Brak pełnej legitymacji procesowej biernej uzasadnia oddalenie powództwa bez potrzeby badania zasadności twierdzeń powoda, co do konieczności uzyskania przez stronę pozwaną zezwolenia na zakup nieruchomości.

Odnosząc się jednak do pozostałych zarzutów apelacji należy podnieść, że zarzuty naruszenia prawa procesowego są nieuzasadnione.

Oczywiście bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

W myśl przepisu art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Nie ulega wątpliwości, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia odpowiada wymogom tego przepisu, to znaczy zawiera wszystkie wymagane elementy. Skarżący nie wykazał także wpływu zarzucanego uchybienia na wynik sprawy, co pozbawia ten zarzut skuteczności. Zauważyć przy tym trzeba, że w wypadku zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. wykazanie tego wpływu wymaga szczególnie przekonującej argumentacji. Podkreślenia wymaga, że naruszenie tego przepisu może mieć wpływ na wynik sprawy jedynie wyjątkowo, gdyż uzasadnienie jest sporządzane już po wydaniu i ogłoszeniu wyroku. Ów wpływ na rozstrzygnięcie może zachodzić w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia wyroku uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2005 r., sygn. akt I UK 49/5, opubl. Monitor Prawniczy 2006, nr 4 s. 214). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja nie ma miejsca.

Nie sposób podzielić zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Skarżący nie podejmuje nawet próby wykazania, że sąd I instancji naruszył kryteria oceny dowodów (między innymi zasady logiki formalnej, czy też zasady doświadczenia życiowego). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, wówczas przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00). Skarżący natomiast ograniczył się do przedstawienia swojej wersji stanu faktycznego,

co pozbawia ów zarzut skuteczności. Podobnie należy ocenić zarzuty dotyczące rzekomych błędów w ustaleniach faktycznych. Przykładowo zarzut polegający na „nieuzasadnionym przyjęciu jakoby nieruchomości wskazana w pkt. I petitum pozwu utraciła charakter nieruchomości leśnej w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców na skutek zmiany planu zagospodarowania przestrzennego w 2013 r. i w tej sytuacji zgoda Ministra Spraw Wewnętrznych na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie była wymagana” z pewnością nie odnosi się do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

W istocie skarżący zarzuca sądowi I instancji, że dokonał błędnej wykładni przepisów prawa materialnego i błędnie wobec tego przyjął, że pozwany nie był zobowiązany, jako cudzoziemiec do uzyskania zezwolenia na zakup spornej nieruchomości. Jak trafnie bowiem podkreślił sąd I instancji spór między stronami dotyczył charakteru nabytej nieruchomości. Podzielić przy tym należy argumentację strony pozwanej zaprezentowaną w odpowiedzi na apelację, że skarżący zgłosił wiele zarzutów apelacyjnych dotyczących właściwie jednej kwestii – nieuwzględnieniu – zdaniem apelującego – okoliczności związanych z dowodem w „postaci szczegółowej i kompletnej inwentaryzacji stanu lasu dla miejscowości D., gmina S. obejmującego działki o numerach ewidencyjnych (...) położone w miejscowości D., gmina S. – obowiązującej w dniu zawarcia umowy nabycia przedmiotowej nieruchomości przez cudzoziemca”. W ocenie skarżącego dokument ten wraz z protokołem z oględzin przesądza o charakterze spornej nieruchomości. Sąd I instancji wziął natomiast pod uwagę inne okoliczności i wywiódł określone wnioski, co będzie przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego w ramach oceny zasadności zarzutów obraży prawa materialnego. Można jedynie podnieść, że trafnie pozwany zwraca uwagę na to, że od daty sporządzenia powyższych dokumentów zmienił się stan faktyczny i prawny działek składających się na sporną nieruchomość. Jak stwierdził Sąd Okręgowy przedmiotowe działki nr (...) miały łącznie powierzchnię leśną 0,52 ha, Marszałek Województwa Ł. wyraził zgodę na przeznaczenie gruntów leśnych na inne cele niż leśne, a miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w 2013 r. przeznaczał nieruchomość na cele inwestycyjne. Okoliczność,

że działki figurowały w inwentaryzacji lasu, czy też w ewidencji gruntów w ocenie sądu I instancji nie ma znaczenia dla postulowanego przez powoda ustalenia nieruchomości, jako leśnej. Sąd Apelacyjny podziela to stanowisko. Nie ma bowiem znaczenia dla oceny charakteru nieruchomości będącej przedmiotem zakwestionowanej przez powoda umowy sprzedaży, że „nic się w zakresie inwentaryzacji lasu nie zmieniło”, skoro zmieniono przeznaczenie nieruchomości.

Nie są trafne zarzuty naruszenia art. 229 k.p.c. i art. 244 k.p.c.

Sąd I instancji był uprawniony do dokonania wykładni przepisów prawa materialnego i nie był związany treścią dokumentów urzędowych, na które powołuje się apelujący. Nie można podzielić tezy apelacji, że z powyższych dokumentów wynika, iż sporna nieruchomość stanowi „las” w rozumieniu ustawy o lasach i ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Skarżący pomija również, że sąd I instancji rozpatrywał trzy kryteria uznania danej nieruchomości za nieruchomość leśną i stan zadrzewienia, szczegółowo przedstawiony w treści apelacji nie przesądzał o charakterze przedmiotowej nieruchomości. Co do zarzutu naruszenia art. 229 k.p.c. skarżący nie wykazał, że jego ewentualne naruszenie miało wpływ na wynik sprawy. Nawet bowiem gdyby przyjąć, że kwestia wyłączenia działek z produkcji rolnej była sporna między stronami, sąd I instancji poczynił stosowne ustalenia faktyczne w oparciu o wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dowody.

Z kolei zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. może być skuteczny tylko w sytuacji, gdy zostanie wykazane, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności nie mające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, bądź gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, iż nie mają one takiego charakteru (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2001 r., sygn. akt IV CKN 430/00, LEX nr 1211984). Taki stan nie ma miejsca w rozpoznawanej sprawie. Apelujący błędnie upatruje naruszenia tego przepisu w uznaniu przez Sąd Okręgowy, że pewne dowody, jak to określił apelujący, mają „znaczenie drugorzędne wobec nieprawdziwych twierdzeń pozwanej w tym samym zakresie”.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców Sąd Apelacyjny podziela zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wykładnię przepisów prawa materialnego, w szczególności przyjęcie, że ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców w art. 8 ust. 2 pkt posługuje się pojęciem „nieruchomości leśnej”, nie zawiera jednak jej definicji legalnej. W związku z tym należy posłużyć się definicją zawartą w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., nr 45, poz. 435 z późn. zm.), do której odsyła też art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r., nr 121, poz. 1266 z późn. zm.; dalej jako: „uogrl”) mającej znaczenie przy wykładni art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. ze względu na cel tego przepisu, którym jest między innymi ochrona ustroju leśnego.

Trafnie również sąd I instancji powołał się na jednolite i konsekwentne orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego uznając, że poglądy Sądu Najwyższego w powoływanych przez powoda orzeczeniach dotyczyły innego stanu faktycznego niż analizowany w rozpoznawanej sprawie. Podnieść należy, że w najnowszym orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego stanowisko, co do definicji lasu nie uległo zmianie. Między innymi w wyroku z dnia 23 kwietnia 2020 r. w sprawie za sygnatura akt II OSK 1006/19 po raz kolejny Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że dla ustalenia, że grunt jest lasem w znaczeniu prawa administracyjnego, konieczne jest spełnienie nie tylko kryterium przyrodniczego (pokrycie roślinnością leśną) i kryterium przestrzennego (zwarta powierzchnia co najmniej 0,10 ha), lecz także kryterium przeznaczenia (do produkcji leśnej; art. 3 pkt 1 lit. a), bądź jednej z pozostałych przesłanek – z lit. b (grunt stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego) lub lit. c (grunt wpisany do rejestru zabytków). Z punktu widzenia rozumienia pojęcia lasu istotne jest, czy spełnia on wszystkie kryteria określone w art. 3 pkt 1 lit. a-c ustawy o lasach. Kryteria podstawowe: przyrodnicze, przestrzenne i przeznaczenia, muszą być spełnione łącznie, by można było mówić o lesie w znaczeniu art. 3 pkt 1 ustawy (zob. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego: z dnia 2 października 2015 r. sygn. akt II OSK 308/14, z dnia 23 maja 2013 r. sygn. akt II OSK

215/12, z dnia 23 kwietnia 2013 r. sygn. akt I OSK 1983/11). Wobec tego decydujące dla określenia, czy przedmiotowy grunt miał charakter leśny, jest nie tylko ustalenie, czy miał on odpowiednią powierzchnię (kryterium przestrzenne) oraz czy był pokryty roślinnością leśną (kryterium przyrodnicze), ale także, czy był on przeznaczony do prowadzenia produkcji leśnej (kryterium przeznaczenia). Jednocześnie odnosząc się do zarzutu skargi kasacyjnej dotyczącego naruszenia art. 3 ustawy o lasach Naczelny Sąd Administracyjny w cytowanym orzeczeniu z dnia 23 kwietnia 2020 r. stwierdził, że „przedstawiona w nim wykładnia definicji pojęcia „las” nie może zostać zaakceptowana. Nie można się bowiem zgodzić z twierdzeniem, że warunki określone w nim w lit. a, lit. b i lit. c odnoszą się wyłącznie do gruntów przejściowo pozbawionych roślinności. Przywołane na poparcie tego stanowiska poglądy Sądu Najwyższego, a także wojewódzkich sądów administracyjnych są sprzeczne ze stanowiskiem prezentowanym w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, które podziela także Sąd w przedmiotowej sprawie”.

W rozpoznawanej sprawie nie ma racji skarżący, że w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego ugruntowana jest linia orzecznicza prezentująca odmienny pogląd. Przedstawienie kilku orzeczeń (w tym niektórych nieprawomocnych) nie świadczy z pewnością o „ugruntowanej linii orzeczniczej”. Nie sposób również podzielić zarzutu skarżącego, że sąd powszechny nie powinien posługiwać się wykładnią przepisów prawa dokonaną przez sądy administracyjne. Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że okoliczność, iż sądy administracyjne rozstrzygają spory z zakresu prawa administracyjnego, wyklucza możliwość powołania się na interpretację przepisów prawa materialnego, które są przedmiotem analizy zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak i w postępowaniu cywilnym. W rozpoznawanej sprawie należało bowiem ocenić, czy sporna nieruchomość jest lasem w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., nr 45, poz. 435 z późn. zm.). Skarżący nie zaprezentował w apelacji przekonującej argumentacji jurydycznej, którą można by przeciwstawić wykładni pojęcia lasu w utrwalonym i jednolitym orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego. Warto zauważyć, że w powoływanych przez stronę powodową

orzeczeniach Sądu Najwyższego w stanie faktycznym było ustalenie, że co do spornej nieruchomości nie było miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo plan taki przewidywał przeznaczenie danej nieruchomości na cele rolne. Natomiast ze stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy wynika, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 2013 r. przewidywał „odlesienie” spornych działek. Niezależnie od tego Sąd Apelacyjny podziela stanowisko strony pozwanej, że wykładnia przyjęta w cytowanych przez powoda orzeczeniach Sądu Najwyższego jest błędna i słusznie została poddana krytyce przez doktrynę oraz odrzucona przez Naczelny Sąd Administracyjny. Nie ma bowiem podstaw – stosując zasady wykładni językowej – aby przyjąć, jak czyni to strona powodowa, że w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o lasach cechy wymienione w pkt a-c odnoszą się tylko do gruntu o powierzchni co najmniej 0,1 ha tymczasowo pozbawionego roślinności leśnej. Sformułowanie tego przepisu wskazuje jednoznacznie na zamiśl ustawodawcy, aby kryterium przeznaczenia dotyczyło również gruntu o zwartej powierzchni, co najmniej 0,10 ha, pokrytego roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami lub runem leśnym.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c.

PRAWO PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

-169-

Wyrok z dnia 5 października 2021 r. III AUa 2127/20

Przewodnicząca: SSA Jolanta Wolska

1. Uwzględniając zasadę powszechności ubezpieczeń społecznych należy przyjąć, że wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który posiada część udziałów zapewniającą mu prawo do samodzielnego decydowania o wynikach zgromadzenia wspólników i niemal wyłączone prawo do zysku oraz który – wskutek pełnienia funkcji jednoosobowego zarządu – ma nieskrępowaną możliwość samodzielnego decydowania o bieżącej działalności spółki, podlega ubezpieczeniom społecznym, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 8 ust. 6 pkt 4 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 423 z późn. zm.).

2. Prawidłowa wykładnia art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 9 ust. 6a ustawy prowadzi do wniosku, że osoby pobierające zasilek dla bezrobotnych obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tego tytułu, wyłącznie w wypadku, jeżeli nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 września 2021 r. w Łodzi sprawy W. W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. o podleganie ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu na skutek apelacji W. W.

i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 listopada 2020 r.,

1. z apelacji organu rentowego zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 i 3 w ten sposób, że oddala odwołanie oraz zasądza od W. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w I instancji;

2. oddala apelację W. W.;

3. zasądza od W. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwotę 480 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w drugiej instancji.

Z uzasadnienia

Decyzją z dnia 5 listopada 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że W. W., jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Grupa B. (...) sp. z o.o., podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu od dnia 1 grudnia 2014 r. do dnia 1 stycznia 2018 r. Miesięczne podstawy wymiaru składek z tego tytułu wynoszą: na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe oraz wypadkowe) za miesiące od stycznia do grudnia 2014 r. – 2.247,60 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2015 r. – 2.375,40 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2016 r. – 2.433 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2017 r. – 2.557,80 złotych, za styczeń 2018 r. – 85,99 złotych; na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne za miesiące od września do grudnia 2011 r. – 5.408,62 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2012 r. – 5.656,62 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2013 r. – 5.816,26 złotych, za miesiące od stycznia do lutego 2014 r. – 6.008,96 złotych, za miesiące od marca do grudnia 2014 r. – 3.004,48 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2015 r. – 3.104,57 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2016 r. – 3.210,60 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2017 r. – 3.303,13 złotych, za miesiące od stycznia do grudnia 2018 r. – 3.554,93 złotych, za miesiące od stycznia do maja 2019 r. – 3.803,56 złotych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że jak wynika z danych zapisanych w systemie informatycznym, od dnia 1 grudnia 2014 r. do dnia 1 stycznia 2018 r.

bycie wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością G. (...) sp. z o.o. jest dla wnioskodawcy jedynym tytułem do ubezpieczeń społecznych. Tym samym z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym odwołujący się podlega w okresie od 1 grudnia 2014 r. do dnia 1 stycznia 2018 r. W związku z powyższym winien zgłosić się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w ww. okresie oraz rozliczyć należne składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od wskazanych podstaw wymiaru.

W odwołaniu od tej decyzji W. W. wniósł o jej uchylenie w całości oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów procesowych według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. naruszenie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz naruszenie art. 81 ust. 2, art. 82 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, poprzez błędne ich zastosowanie, które doprowadziło do przyjęcia, że podlega – jako jednoosobowy wspólnik spółki G. (...) sp. z o.o. – ubezpieczeniom społecznym w zakresie określonym w zaskarżonej decyzji;

2. naruszenie art. 151 § 1 k.s.h., poprzez jego błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że spółka z o.o., w której są dwaj wspólnicy, z których jeden ma 5 udziałów na 100 udziałów, jest spółką jednoosobową;

3. błędne ustalenie, że 5 udziałów w spółce z o.o. jest iluzoryczne.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wskazując, że – w jego ocenie – za niemal jedyne go wspólnika spółki z o.o. na pewno należy traktować wspólnika, który posiada, co najmniej 90% udziałów. Odnosząc się do argumentacji podniesionej w odwołaniu, wskazał, że konsekwencje traktowania niemal jedyne go wspólnika z o.o., tak jak jedyne go wspólnika, dotyczą zarówno kwestii niedopuszczalności zatrudnienia takiej osoby w spółce na podstawie umowy o pracę, jak i podlegania przez wspólnika ubezpieczeniom społecznym przewidzianym na zasadach dotyczących osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą.

Wyrokiem z dnia 5 listopada 2020 r., Sąd Okręgowy w Ł. zmienił zaskarżoną decyzję tylko w ten sposób, że stwierdził, iż W. W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, ubezpieczeniom rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 6 lutego 2016 r. (pkt 1 wyroku), oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt 2 wyroku), zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego (pkt 3 wyroku).

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczony W. W. w okresie od 4 listopada 1994 r. do 31 stycznia 2016 r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą W. W. wspólnik spółki cywilnej (...). Wpis dotyczący prowadzenia owej działalności gospodarczej podlegał wykreśleniu w dniu 1 lutego 2016 r.

G. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 maja 2008 r. Przedmiotem działalności spółki jest m.in. realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, sprzedaż hurtowa komputerów, sprzętu elektronicznego, transport drogowy towarów. Na podstawie danych z rejestru, W. W., jako jej wspólnik, posiadał 95 udziałów o łącznej wartości 47.500 złotych, z kolei wysokość kapitału zakładowego wynosiła 50.000 złotych (okres od dnia 2 września 2011 r. do dnia 29 maja 2019 r.).

Zgodnie z aktem notarialnym z dnia 24 stycznia 2008 r., kapitał zakładowy spółki wynosił 50.000 złotych i dzielił się na 100 równych i niepodzielnych udziałów, po 500 złotych każdy. Udziały w kapitale zakładowym spółki zostały objęte i pokryte wkładami pieniężnymi w następujący sposób:

1. W. W. objął 85 udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy, tj. o łącznej wartości nominalnej 42.500 złotych,

2. Z. S. objął 15 udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy, tj. o łącznej wartości nominalnej 7.500 złotych.

Zgodnie z uchwałą z dnia 16 sierpnia 2011 r., zarząd spółki z o.o. G. (...) w Ł. wyraził zgodę na zbycie przez W. W. 5 udziałów w spółce o wartości nominalnej 2.500 złotych za cenę 2.500 złotych na rzecz M. W.

Zgodnie z zawartą w dniu 2 września 2011 r. umową sprzedaży udziałów, Z. S. sprzedał wnioskodawcy 15 udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością G. (...) w Ł.

Decyzją z dnia 25 listopada 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, iż W. W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 4 maja 2016 r., jako pracownik u płatnika składek G. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

Wyrokiem z dnia 29 marca 2018 r., Sąd Okręgowy w Ł. umorzył postępowanie od decyzji z dnia 25 listopada 2016 r. i oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2019 r. Sąd Apelacyjny w Ł., oddalił apelację W. W. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 29 marca 2018 r.

Jak wynika z zawartych w dniu 30 maja 2019 r. umów sprzedaży, skarżący sprzedał 10 udziałów na rzecz R. S., 10 udziałów na rzecz M. W. oraz 15 udziałów na rzecz K. G.

Pismem z dnia 9 września 2019 r. ZUS powiadomił wnioskodawcę o wszczęciu postępowania administracyjnego w przedmiocie obowiązku ubezpieczeń i ustalenia podstaw wymiaru składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, jako współnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością G. (...) w Ł. Jednocześnie wskazano, że z danych KRS na dzień 6 września 2019 r., wnioskodawca posiadał 95 udziałów przedmiotowej spółki o łącznej wartości 47.500 złotych, podczas gdy kapitał spółki wynosi 50.000 złotych. Skarżący posiadał 95% udziałów tej spółki, natomiast 5% udziałów posiadał drugi współnik M. W.

Decyzją z dnia 18 września 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił decyzję z dnia 5 listopada 2019 r., w pkt 2a określającym miesięczne podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne dla W. W., jako współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością G. (...), w ten sposób, że zapis 01-12/2014 r. – 2.247,60 złotych zastąpił zapisem 12/2014 r. – 2.247,60 złotych. W pozostałej części decyzja pozostała w mocy.

Wnioskodawca od dnia 6 lutego 2015 r. nabył status osoby bezrobotnej, natomiast w okresie od 8 maja 2015 r. do 6 lutego 2016 r. pobierał zasiłek dla bezrobotnych.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje w części na uwzględnienie.

Wskazał, że w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2020 r., poz. 266), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 12 ust. 1 ustawy).

Za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się też współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz współników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej (art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej).

Sąd I instancji podkreślił, że ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności podlegają wyłącznie osoby fizyczne (w tym wspólnicy spółek osobowych i wyjątkowo jedyny wspólnik jednoosobowej sp. z o.o.). Osoby prawne (np. spółka z o.o., czy akcyjna) nie podlegają omawianym ubezpieczeniom – mogą występować jednak w roli płatnika. Z kolei wspólnicy spółek z o.o. (poza jednoosobową), czy akcyjnych, podlegają ubezpieczeniom społecznym nie z tytułu bycia wspólnikiem (samo bycie wspólnikiem nie stanowi tytułu ubezpieczeniowego, chyba że jest to jednoosobowa spółka z o.o.), a z innych tytułów (umowy o pracę, umowy zlecenia, itd.).

Sąd Okręgowy zważył, że okres podlegania obowiązkowi ubezpieczeń określa art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, zgodnie z którym osoby prowadzące pozarolniczą działalność obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona, czy to pierwotnie na podstawie przepisów o swobodzie działalności

gospodarczej, następnie zaś na podstawie art. 36a oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców.

Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych, w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i 10, z zastrzeżeniem ust. 2, należy do tych osób (art. 36 ust. 1, 3 i 4 ustawy).

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i 5a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Z kolei, zgodnie z art. 18 ust. 9 ustawy systemowej, za miesiąc, w którym nastąpiło odpowiednio objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi lub ich ustanie i jeżeli trwały one tylko przez część miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu.

Natomiast podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe ww. osób, w myśl art. 20 ust. 1 tej ustawy, stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenie rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2.

Na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1285) o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Przy tym na podstawie art. 5 pkt 21 tej ustawy, użyte w ustawie o świadczeniach określenie osoby prowadzącej działalność pozarolniczą, oznacza osobę, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy systemowej. W konsekwencji, art. 5 pkt 21 ustawy o świadczeniach wyraźnie odsyła do ustawy systemowej w zakresie pojęcia osoby prowadzącej działalność pozarolniczą, które

precyzuje – jako przepis szczególny – art. 8 ust. 6 ustawy systemowej. Art. 8 ust. 6 ustawy systemowej definiuje osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, w zakresie zarówno ubezpieczeń społecznych, jak i ubezpieczenia zdrowotnego, co wyraźnie wynika z jego treści. Jako dwie odrębne podstawy uznania danej osoby za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: w pkt 1 osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych oraz w pkt 4 m.in. wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W konsekwencji wspólnicy spółki jawnej, a także komandytowej, partnerskiej i wspólnicy jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, stosownie do treści art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy o świadczeniach, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, jako osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które prowadzą działalność pozarolniczą.

Zgodnie z art. 81 ust. 2 tej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do 31 grudnia danego roku i jest miesięczna i niepodzielna. Powołany przepis stosuje się do składek należnych za okres od dnia 1 marca 2009 r.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne jest miesięczna i niepodzielna oraz zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy, obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych.

Zgodnie z art. 82 ust. 3 i 4 ww. ustawy, jeżeli ubezpieczony prowadzący działalność pozarolniczą uzyskuje przychody z więcej niż jednego z rodzajów działalności określonych w ust. 5, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana odrębnie od każdego rodzaju działalności, z zastrzeżeniem ust. 4. Jeżeli ubezpieczony prowadzący działalność pozarolniczą uzyskuje przychody z więcej niż jednej

spółki w ramach tego samego rodzaju działalności, o której mowa w ust. 5 pkt 1-5, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest odrębnie od każdej prowadzonej spółki.

Jak stanowi art. 87 ust. 1 ww. ustawy, osoby i jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 80 ust. 2, art. 84, art. 85 i art. 86, są obowiązane, bez uprzedniego wezwania, opłacić i rozliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy, w trybie i na zasadach oraz w terminie przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli do tych osób i jednostek nie stosuje się przepisów o ubezpieczeniu społecznym – w terminie do 15 dnia następnego miesiąca.

Sąd Okręgowy stwierdził, że kwestia sporna w sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy wnioskodawca W. W., jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością G. (...), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 1 grudnia 2014 r. do 1 stycznia 2018 r., a tym samym, czy winien rozliczyć należne mu składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od podstaw wymiaru wskazanych w treści zaskarżonej decyzji. Organ rentowy stał na stanowisku, że w ujęciu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się również wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zaś na gruncie niniejszej sprawy, odwołującego się – w kontekście posiadania przez niego 95% udziałów w G. (...) sp. z o.o.

Skarżący stał na stanowisku, iż legalną definicję spółki jednoosobowej zawiera art. 151 § 1 k.s.h. Natomiast spółka z udziałem własnościowym 5 i 95 udziałów, nie jest w rozumieniu przytoczonego przepisu spółką jednoosobową. Tym bardziej, że przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, nie zawierają owej definicji. Przytoczone ustawy nie zawierają także określenia, jakim jest wspólnik iluzoryczny.

Sąd Okręgowy uznał, że z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Zauważył, że kwestia związana z proporcją udziałów w spółce była już wielokrotnie rozważana przez Sąd Najwyższy. Sąd ten nie sprecyzował pojęcia „niemal jedyny udziałowiec” lub „udziałowiec iluzoryczny”, co nasuwa pytanie, przy jakim stosunku

udziałów w kapitale spółki, dominujący wspólnik staje się wspólnikiem nieomal jedynym. Pomimo występowania w spółce dwóch wspólników, to zgodnie z interpretacją dokonaną przez Sąd Najwyższy (sygn. akt I UK 8/11), w jednakowy sposób oceniana winna być sytuacja jedynego, jak i „niemal jedynego” wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jeśli udział jednego ze wspólników wynosi 99/100, a drugiego 1/100, to udział tego drugiego jest udziałem iluzorycznym. Wspólnik, który posiada 99/100 udziałów, jest de facto jedynym wspólnikiem spółki. Wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, bo jego status właścicielski powoduje, że nie może skutecznie zawrzeć ze sobą ani umowy o pracę, ani innej umowy o odpłatne zarządzanie majątkiem spółki, gdyż nie zachodzi przesłanka odpłatności pracy.

Zdaniem sądu I instancji, w świetle powyższego należało uznać, że wnioskodawca, dysponując 95% udziałów przedmiotowej spółki, był dominującym (prawie jedynym) wspólnikiem spółki. Posiadane przez niego udziały stanowiły zdecydowaną większość w stosunku do udziałów pozostałych wspólników.

W myśl art. 104 ust. 1 i art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. 2020 r., poz. 1409), obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają osoby prowadzące pozarolniczą działalność za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne.

Zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 3 ustawy systemowej, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, ubezpieczeni niewymienieni w ust. 1, między innymi osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, sami obliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu.

Na mocy art. 46 ust. 1 ww. ustawy, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać,

potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że z uwagi na treść przytoczonych przepisów oraz bezsporną okoliczność, iż w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wnioskodawca nie dopełnił obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych oraz opłacenia należnych składek, organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję o podleganiu przez W. W. ubezpieczeniom społecznym, ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz określił miesięczne podstawy wymiaru składek.

Sąd I instancji zaznaczył, że z chwilą wniesienia odwołania, skarżący stał się stroną procesu, a organ rentowy jego przeciwnikiem procesowym. Podporządkowanie się obowiązującym w procesie cywilnym zasadom, w tym zasadzie kontradiktoryjności, wymaga aby strony powoływały dowody na poparcie swych twierdzeń, albowiem sądy ustalają fakty na podstawie dowodów. Sąd nie jest zobowiązany do poszukiwania dowodów z urzędu, gdyż w myśl zasady kontradiktoryjności, ciężar dowodu spoczywa na stronach. To strony są dysponentem toczącego się postępowania dowodowego i to one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Powyższe wynika z art. 3 k.p.c., który wskazuje, że na stronach spoczywa obowiązek dawania wyjaśnień, co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i przedstawiania dowodów na ich poparcie.

Sąd Okręgowy nadto zważył, że w niniejszej sprawie należało również zwrócić uwagę na okres pobierania przez wnioskodawcę zasiłku dla bezrobotnych od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 6 lutego 2016 r. Nie ulega wątpliwości, że okres ten jest, co do zasady okresem składkowym (art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 79 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) i tym samym zaliczany jest do okresów składkowych uwzględnianych przy ustalaniu prawa do emerytury.

Ustawodawca wymienił okresy składkowe w art. 6, a okresy nieskładkowe w art. 7 ustawy emerytalno – rentowej i nie ma dowolności w kwalifikowaniu tych okresów. Okresami składkowymi są te, za które składka została faktycznie zapłacona lub okresy bez

składki, wymienione enumeratywnie, które zaliczone zostały do okresów składkowych, mimo nieopłacania składek.

Do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz okresów składkowych zalicza się okresy pobierania zasiłku.

Art. 79 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stanowi, że okresy pobierania zasiłku wlicza się m.in. do okresów składkowych w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Decydujące znaczenie dla ustalenia okresu pobierania zasiłku ma moment nabycia prawa do zasiłku.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż W. W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, ubezpieczeniom rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 6 lutego 2016 r., a na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w pozostałej części odwołanie, jako bezzasadne, oddalił.

Sąd Okręgowy nie podzielił przy tym zapatrywania organu rentowego, że zasiłek dla bezrobotnych był świadczeniem nienależnym, bowiem nie zostało to – w jego ocenie – w żaden sposób dowiedzione. Wnioskodawca nabył prawo do zasiłku dla bezrobotnych na mocy decyzji administracyjnej, która nie została zmieniona, czy uchylona.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań, koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W razie częściowego uwzględnienia żądania pozwu, przepis ustanawia zasadę wzajemnego zniesienia lub stosunkowego rozdzielania kosztów. Decyzja o tym, czy winny być one wzajemnie zniesione, czy stosunkowo rozdzielone, uwzględnia przesłanki słuszności. Wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym, a zarazem wysokość kosztów każdej z nich jest zbliżona. Sąd Okręgowy uznał za zasadne zastosować powyższą zasadę i orzekł o wzajemnym zniesieniu pomiędzy stronami kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją zarówno odwołujący się, jak i organ rentowy.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części, w zakresie jego pkt 1 i 3, zarzucając mu naruszenie:

1) przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 6 ustawy emerytalnej, poprzez jego błędne zastosowanie,
- art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, poprzez jego błędną wykładnię, ewentualnie jego niezastosowanie,
- art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, poprzez jego błędną wykładnię, ewentualnie jego niezastosowanie,
- art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, poprzez jego pominięcie,
- art. 9 ust. 2, 2a i 2b ustawy systemowej, poprzez pominięcie jego treści oraz

2) przepisów prawa procesowego, tj. art. 1562 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie.

Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części zaskarżonej, poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku w części zaskarżonej i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego.

Zastępowany profesjonalnie W. W. zaskarżył wyrok sądu I instancji w części, tj. w zakresie, w którym sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego w części wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu. sądowi I instancji zarzucił naruszenie prawa materialnego:

1) art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2020 r., poz. 1291), przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że desygnatem pojęcia „spółka jednoosobowa” jest spółka kapitałowa, w której udziały albo akcje nie należą wyłącznie do jednego wspólnika;

2) przez niezastosowanie w stanie faktycznym sprawy art. 4 § 1 pkt 3 w zw. z art. 151 § 1 k.s.h. (tekst jednolity: Dz. U. 2020 r., poz. 1526), definiujących legalne pojęcie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mimo że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych definicji jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie zawiera;

3) przez zastosowanie w stanie faktycznym sprawy art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 12 ust. 1, w zw. z art. 13 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1875) i uznanie, iż ubezpieczony podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w okresach od 1 grudnia 2014 r. do 7 maja 2015 r. oraz od 7 lutego 2016 r. do 1 stycznia 2018 r. oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. poprzez uwzględnienie odwołania ubezpieczonego w pozostałej części i stwierdzenie, że ubezpieczony nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu także w okresie od 1 grudnia 2014 r. do 7 maja 2015 r. oraz od 7 lutego 2016 r. do 1 stycznia 2018 r. oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych.

Na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym organ rentowy zastępowany profesjonalnie poparł własną apelację, wniósł o oddalenie apelacji strony przeciwnej oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w kwocie 480 złotych.

W. W. nie odniósł się do treści apelacji organu rentowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego się jest bezzasadna, natomiast apelacja organu rentowego skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku w zakresie przez niego zaskarżonym.

W odniesieniu do apelacji W. W., dotyczącej tej części wyroku, w której oddalono jego odwołanie, Sąd Apelacyjny podzielił zapatrywania sądu I instancji, jego ustalenia faktyczne oraz dokonaną ocenę prawną. Wywód Sądu Okręgowego, co do ram czasowych, w których uznał on podleganie przez W. W. ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu, jako współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, sąd odwoławczy podziela.

Kwestią sporną w sprawie niniejszej jest to, czy W. W. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 grudnia 2014 r. do dnia 1 stycznia 2018 r. W zaskarżonym wyroku sąd I instancji uznał, że w tym czasie, za wyjątkiem okresu od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 6 lutego 2016 r., odwołujący się podlegał ubezpieczeniom społecznym, jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W wywiezionej apelacji wnioskodawca zakwestionował w oparciu o zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, przede wszystkim ustalenie Sądu Okręgowego, że w kwestionowanym okresie G. (...) sp. z o.o. była jednoosobowa.

Istotne w tym miejscu jest poczynienie stosownych uwag dotyczących zastosowanych przez sąd I instancji przepisów prawa materialnego. Sąd Okręgowy oparł się przy wydaniu rozstrzygnięcia w sprawie przede wszystkim na przepisach ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2021 r., poz. 423 z późn. zm.), tj. art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5. Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Natomiast art. 8 ust. 6 ustawy systemowej definiuje rodzaje osób ubezpieczonych, stanowiąc w pkt 4, że za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnika spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Na potrzeby dalszego wywodu wypada odnotować, że art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2003 r., a zatem obowiązywał w spornym dla stron postępowania okresie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, celowościowa i systemowa wykładnia art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 8 ust. 6 ustawy systemowej prowadzi do wniosku, że wspólnicy jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością byli osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów szczególnych w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej aż do czasu wyraźnego ustawowego wskazania ich, jako osób prowadzących jedynie pozarolniczą działalność, która z woli ustawodawcy jest pojęciowo oddzielna od pozarolniczej działalności

gospodarce, co nastąpiło, poprzez dodanie pkt 4 do art. 8 ust. 6 ustawy systemowej z dnia 1 stycznia 2003 r. Dopiero od tej daty wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej nie mogą być traktowani, jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 1 ponieważ z tego kręgu zostali wyłączeni, poprzez wyraźne uznanie ich za osoby prowadzące pozarolniczą działalność (art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy), które nie są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 8 ust. 6 pkt 1). Poczynienie powyższych wywodów jest o tyle zasadne, że wprowadzenie do ustawy systemowej art. 8 ust. 6 pkt 4 nie stanowi przypadkowego działania ustawodawcy. Celem wprowadzenia tego przepisu było rozszerzenie obowiązku ubezpieczenia społecznego w przypadku wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, aby nie musieli oni w celu objęcia ubezpieczeniem zawierać umów z własną spółką. W związku z powyższym, obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 września 2013 roku, sygn. akt II UK 36/13, Legalis nr 830688; z dnia 3 sierpnia 2011 roku, sygn. akt I UK 8/11, Legalis nr 458996; z dnia 9 czerwca 2010 roku, sygn. akt II UK 33/10, Legalis nr 317011; z dnia 12 lipca 2017 roku, sygn. akt II UK 295/16, Legalis nr 1668835). W powołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, że jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu określonego w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Sąd Najwyższy podkreślił, że z treści tego przepisu wynika, iż samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej. Z kolei w wyroku z dnia 5 marca 2020 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt III UK 36/19, Sąd Najwyższy stwierdził, że wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który posiada część udziałów zapewniającą mu prawo do samodzielnego decydowania o wynikach zgromadzenia wspólników i niemal wyłączne prawo do zysku oraz

który – wskutek pełnienia funkcji jednoosobowego zarządu – ma nieskrępowaną możliwość samodzielnego decydowania o bieżącej działalności spółki, podlega ubezpieczeniom społecznym, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność (Legalis nr 2572820).

Oś sporu w niniejszym postępowaniu dotyczy tego, czy zasadnie status jedynego wspólnika spółki z o.o. przypisano W. W., skoro posiadał on w okresie objętym zaskarżoną decyzją 95% udziałów w spółce. Sam stosunek udziałów wspólników w spółce jest na gruncie rozpatrywanej sprawy bezsporny. Sąd I instancji uznał jednak, że okoliczności ustalone w toku postępowania uzasadniają uznanie, że W. W. był w analizowanym czasie jedynym wspólnikiem spółki w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Ustalenie to jest logicznym następstwem obowiązywania zasady powszechności ubezpieczeń społecznych i przyjętej na gruncie polskiego porządku prawnego koncepcji stosunku pracy. W ustalonym stanie faktycznym wskazano zaś, że zgodnie z decyzją organu rentowego z dnia 25 listopada 2016 r., odwołujący się nie podlega ubezpieczeniom społecznym i wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek G. (...) sp. z o.o. w Ł., a spór dotyczący tej decyzji został rozstrzygnięty w toku postępowania sądowego przed sądami obu instancji, w wyniku którego stwierdzono prawidłowość decyzji – umorzono postępowanie od tej decyzji i oddalono odwołanie od decyzji oraz oddalono apelację ubezpieczonego od wyroku sądu I instancji. Wypada jedynie odnotować, że powołana decyzja jest słuszna, gdyż inaczej doszłoby bowiem do sytuacji, w której W. W. byłby w ramach nawiązanego stosunku pracy w spółce, zarówno pracownikiem, jak i pracodawcą. Wszak w badanym okresie posiadał 95% udziałów w G. (...) sp. z o.o. i jak wynika z dokonanych przez Sąd Okręgowy niepodważonych ustaleń, to on był wspólnikiem dominującym. Dysproporcja w ilości posiadanych udziałów przez wspólników spółki świadczy o tym, że wpływ drugiego wspólnika na sprawę spółki w istocie uznać należy za iluzoryczny lub symboliczny. Takie rozwiązanie nie stanowi oczywiście jakiegokolwiek naruszenia obowiązujących przepisów, ale uniemożliwia skuteczne uznanie, że tytułem do podlegania ubezpieczeniom w rozpatrywanym okresie winien być stosunek pracy między skarżącym, a spółką, w której skarżący miał 95% udziałów. Ze swej istoty taka relacja nie może stanowić stosunku pracy. Do zaistnienia bowiem takiego stosunku

prawnego konieczna jest podległość pracownika wobec pracodawcy. W rozpatrywanym przypadku skarżący podlegałby sam sobie. Ustawodawca właśnie w celu niewytwarzania tego rodzaju sztucznych stosunków prawnych, objął przez wprowadzenie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej ubezpieczeniem społecznym m.in. jedynek wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Z kolei orzecznictwo dostrzegło, że problem dotyczy nie tylko spółek w istocie jednoosobowych, lecz także tych spółek, w których jeden ze wspólników posiada pozycję dominującą, zaś udziały pozostałych są niewielkie, czy symboliczne. W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 15 listopada 2018 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt III AUa 916/18 (Legalis nr 1880407), gdzie wskazał, że przyjęcie literalnej wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych prowadzi do naruszenia zasady powszechności ubezpieczeń społecznych i konstytucyjnej gwarancji każdego obywatela do zabezpieczenia społecznego. Wypełnieniem zaś tych gwarancji jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi wspólnika dominującego – traktowanego na użytek prawa ubezpieczeń społecznych, jako jedynego udziałowca. Warto odnotować, że powołane orzeczenie zapadło na gruncie stanu faktycznego, w którym jeden ze wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadał 92% jej udziałów.

W rozpatrywanym przypadku W. W. posiadał w analizowanym okresie 95% udziałów w spółce. Nie jest możliwe, aby w takiej sytuacji w sposób skuteczny nawiązał z tą spółką stosunek pracy. Brak takiej możliwości wykluczałby go z systemu ubezpieczeń społecznych, gdyby art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy odczytywać dosłownie. Jednak w stosowaniu prawa należy uwzględnić także cel i istotę wprowadzenia poszczególnych instytucji, jak i rzeczywiste funkcjonowanie określonych rozwiązań prawnych w praktyce. W sytuacji, kiedy jeden ze wspólników spółki posiada 95% udziałów, zaś drugi 5% udziałów, nie ma żadnej dowolności lub arbitralności w stwierdzeniu, że spółka jest de facto jednoosobowa. Nie ma tu bowiem znaczenia ewentualna praktyka zarządzania spółką, lecz istniejący, potwierdzony w rejestrze, podział wpływów w spółce. W badanej sprawie niewątpliwie w przypadku różnicy zdań wspólników, W. W. miał pozycję zdecydowanie i przytłaczająco przeważającą względem drugiego wspólnika, a to ta okoliczność

decyduje o zasadności przypisania spółce cechy jednoosobowej w rozumieniu powołanego przepisu. Ustalenie takie nie jest przejawem wykładni rozszerzającej, lecz celowościowej i systemowej. Wyklucza możliwość niepodlegania ubezpieczeniom przez współnika spółki w sytuacji, gdy wykonuje on określone zadania w jej strukturach. Brak jest zatem podstaw do skutecznego zakwestionowania dokonanej przez sąd I instancji wykładni badanego przepisu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, stwierdzić należy, że w toku innego prawomocnie zakończono postępowania, przesądzo, iż W. W. nie może podlegać ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, jako pracownik spółki, z uwagi na sztuczność i niemożność stworzenia między nim a płatnikiem stosunku pracy, z uwagi na brak stosunku podległości między ww. podmiotami. W takiej sytuacji, uwzględniając zasadę powszechności ubezpieczeń społecznych i fakt, że spółka, w której odwołujący się posiadał pozycję niewątpliwie dominującą, podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika z samego faktu prowadzenia przez W. W. działalności gospodarczej wywiedzionego z treści przepisów ustawy systemowej – art. 8 ust. 6 pkt 4 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5.

Przechodząc do apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny uznał jej zasadność. Nie jest sporne, że w okresie od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 6 lutego 2016 r. W. W. pobierał zasiłek dla bezrobotnych. Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami pobierającymi zasiłek dla bezrobotnych, świadczenie integracyjne lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy, zwanymi dalej „bezrobotnymi”. Powołany art. 9 ustawy systemowej reguluje kwestię zbiegu tytułów do ubezpieczeń społecznych i na jego podstawie Sąd Okręgowy uznał, że w powołanym okresie odwołujący się nie podlegał ubezpieczeniom społecznym oraz wypadkowemu. Rozstrzygnięcie to jest jednak błędne, ze względu właśnie na treść art. 9 ustawy systemowej. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 6a ustawy, osoby, o których mowa m.in. w art. 6 ust. 1 pkt 9 (tj. bezrobotni), obowiązkowo podlegają

ubezpieceniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli nie mają innych tytułów rodzących obowiązki ubezpieczeń społecznych. Podkreślić należy, że powołany przepis dotyczył bezrobotnych także przez cały okres od 8 maja 2015 r. do 6 lutego 2016 r. Wobec ustalenia, że odwołujący się podlegał ubezpieczeniom z tytułu pozostawania niemal jedynym wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, należało uznać, że również w odniesieniu do tego okresu decyzja organu rentowego była prawidłowa. Art. 9 ust. 6a ustawy systemowej wszak zakłada podleganie ubezpieczeniom osób pobierających zasiłek dla bezrobotnych jedynie, gdy nie posiadają one innego tytułu do ubezpieczeń. Tymczasem, co do funkcjonowania odwołującego się w spółce z o.o. G. (...), w czasie pobierania przez niego zasiłku dla bezrobotnych, nie nastąpiła żadna zmiana w ramach bycia wspólnikiem tej spółki. Dlatego też również w tym okresie tytuł do podlegania odwołującego się ubezpieczeniom społecznym stanowiło, w oparciu o art. 8 ust. 6 pkt 4 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 9 ust. 6a ustawy systemowej – prowadzenie przez W. W. pozarolniczej działalności, jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – G. (...). Podleganie ubezpieczeniom z tego tytułu wyprzedza bowiem możliwość podlegania ubezpieczeniom, jako osoba bezrobotna.

Z tego też względu Sąd Apelacyjny tę apelację uznał za zasadną i w postulowanym przez organ rentowy zakresie zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny przy tym orzekł o kosztach postępowania przed sądem I instancji, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym sąd odwoławczy rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i orzekł o przyznaniu tych kosztów w dwukrotnym wymiarze, mając na uwadze, że przed sądem odwoławczym postępowanie toczyło się w związku z wniesieniem dwóch apelacji (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

PRAWO KARNE

-170-

Wyrok z dnia 24 lutego 2021 r. II AKa 280/20

Przewodniczący: Sędzia SA Izabela Dercz
Sędziowie: SA Marian Baliński
SA Marek Surmacz (spr.)

Występek zmuszania z art. 191 § 1 k.k. jest przestępstwem formalnym, gdyż dla jego dokonania wystarczające jest, by sprawca podjął określone środki w celu wpłynięcia na psychikę zagrożonego, choćby tego skutku nie osiągnął. Z takiego charakteru przestępstwa wynika, że również wzbudzenie obawy urzeczywistnienia groźby nie może być ujmowane, jako skutek zachowania opisanego w art. 191 § 1 k.k.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, przy udziale prokuratora M. S. – C. po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2021 r. sprawy:

D. M. K. oskarżonego z art. 159 k.k., 162 § 1 k.k., art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k.;

A. M. K. oskarżonej z art. 159 k.k., z art. 162 § 1 k.k., art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k., z art. 191 § 1 k.k.;

M. K. oskarżonego z art. 159 k.k., art. 162 § 1 k.k., art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k., art. 191 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego i prokuratora od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 14 lipca 2020 r.,

1) uchyła zaskarżony wyrok w stosunku do D. M. K., A. M. K. i M. K. w zakresie czynu zarzucanego oskarżonym w pkt II aktu oskarżenia i na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. umarza postępowanie karne w tej części, a kosztami procesu w tym zakresie obciążył Skarb Państwa;

2) uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do D. M. K., A. M. K. i M. K. w zakresie czynu zarzucanego oskarżonym w pkt III aktu oskarżenia i w tej części przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania;

3) uchyla rozstrzygnięcie zawarte w pkt IX zaskarżonego wyroku;

4) utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

5) zwalnia oskarżoną A. M. K. od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Z uzasadnienia

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 280/20
<i>Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Proszę podać liczbę załączników:</i>		2
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		
1.1. Oznaczenie wyroku sądu I instancji		
Wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 14 lipca 2020 r.		
1.2. Podmiot wnoszący apelację		
☒ oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☐ oskarżyciel posiłkowy		
☐ oskarżyciel prywatny		
☒ obrońca		
☐ oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☐ inny		
1.3. Granice zaskarżenia		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
☒ na korzyść ☒ na niekorzyść	☐ w całości	
	☒ w części	☒ co do winy
		☐ co do kary
	☐ co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		

<i>Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji</i>				
☒ art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżeniu				
☐ art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu				
☒ art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia				
☒ art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia				
☒ art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka				
☐ art. 439 k.p.k.				
☐ brak zarzutów				
1.4. Wnioski				
☒ uchylenie			☒ zmiana	
2. USTALENIE FAKTÓW W ZWIĄZKU Z DOWODAMI PRZEPROWADZONYMI PRZEZ SĄD ODWOŁAWCZY				
2.1. Ustalenie faktów				
2.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego się fakt odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego się fakt odnosi	Dowód	Numer karty
2.2. Ocena dowodów				
2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				

<i>Lp. faktu z pkt 2.1.1</i>	<i>Dowód</i>	<i>Zwięźle o nieuwzględnieniu dowodu</i>
2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
<i>Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2</i>	<i>Dowód</i>	<i>Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu</i>
3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW I WNIOSEKÓW		
<i>Lp.</i>	<i>Zarzut</i>	
	<p>Obróńca oskarżonej A. K.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obraza przepisów postępowania, to jest art 7 k.p.k.; - błąd w ustaleniach faktycznych; - obraza prawa materialnego, to jest art. 191 § 1 k.k.; - rażąca niewspółmierność kary. <p>Prokurator:</p> <ul style="list-style-type: none"> - błąd w ustaleniach faktycznych; - obraza przepisów postępowania, to jest art. 4 k.p.k., art 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. 	☐ zasadny ☒ częściowo zasadny ☐ niezasadny
	<i>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</i>	
	<p>Apelacja obrońcy kwestionująca sprawstwo i winę oskarżonej nie mogła zostać uwzględniona, ponieważ w żadnej mierze nie zdołała podważyć wymowy dowodów przemawiających przeciwko oskarżonej. Jeśli chodzi o czyn przypisany w pkt I wyroku, wśród tych dowodów, prawidłowo uwzględnionych przez sąd I instancji, w pierwszej kolejności należy wymienić zeznania</p>	

pokrzywdzonego P. R. złożone w postępowaniu przygotowawczym potwierdzające, że oskarżona wspólnie z D. K. i M. K. wzięła udział w pobiciu pokrzywdzonego z użyciem noża. Ocena dowodu z zeznań pokrzywdzonego, wbrew wywiadowi apelacji jest prawidłowa. W słusznym stanowisku Sądu Okręgowego, treść pozytywnie zweryfikowanych zeznań pokrzywdzonego z postępowania przygotowawczego w powiązaniu z pozostałymi dowodami przemawia za ustaleniem, że także oskarżona była w mieszkaniu pokrzywdzonego i wzięła udział w pobiciu. W niniejszej sprawie obrona powołuje się na fakt zmiany zeznań przez pokrzywdzonego. Jak trafne ocenił Sąd Okręgowy okoliczność ta nie może dyskwalifikować procesowej wagi i skuteczności pierwszych dwóch czynności przesłuchania pokrzywdzonego, w sytuacji gdy w toku dalszych przesłuchań pokrzywdzony nie był w stanie racjonalnie wytłumaczyć zmiany zeznań, a wersja o pobiciu i udziale oskarżonej znajduje pośrednio potwierdzenie m.in. w opinii sądowno – lekarskiej oraz zeznaniach B. P. i M. M. Analiza dowodów, jaką w tym zakresie przeprowadził Sąd Okręgowy przemawia za uznaniem, że pokrzywdzony, relacjonując udział oskarżonej w pobiciu, składał zeznania w warunkach niezbędnej swobody, bez wpływu osób trzecich na treść zeznań, a tym samym nie ma podstaw do przyjęcia, że obciążył oskarżoną niezgodnie z prawdą. W trafnej ocenie Sądu Okręgowego fakt, iż do zdarzenia doszło w porze nocnej, a w mieszkaniu pokrzywdzonego nie było oświetlenia nie stanowi tego typu przeszkody, aby forsować tezę o braku możliwości rozpoznania napastników przez pokrzywdzonego. Cała trójka oskarżonych, także M. K. była doskonale znana pokrzywdzonemu. Kontekst zdarzenia (żądanie zwrotu głośnika) wyklucza udział innych osób. W kontekście zarzutu apelacji (obraza art. 7 k.p.k.), odnotować należy, iż sąd orzekający ma prawo, a nawet obowiązek oceniania wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie. Obowiązujące prawo - Kodeks postępowania karnego - nie uznaje legalnej oceny dowodów. Przepisy tego kodeksu nie zawierają bowiem

żadnych dyrektyw, które nakazywałyby określone ustosunkowanie się do konkretnych dowodów, jak również nie wprowadzają różnic, co do wartości dowodowej poszczególnych dowodów złożonych na różnym etapie postępowania. Sąd Apelacyjny zauważa, iż nie jest tak, że w momencie złożenia nowych, odmiennych zeznań, poprzednie zeznania tracą moc - jak życzyłyby sobie tego skarżący. W takich wypadkach żadne zeznania nie tylko nie mogą być pomijane, czy lekceważone, lecz wręcz powinny być traktowane, jako źródło informacji wymagających starannego rozważenia, jako umożliwiających dokonanie istotnych ustaleń. Obowiązkiem sądu w takiej sytuacji jest ustosunkowanie się, którą ze sprzecznych wersji uznaje za wiarygodną, a decyzja w tej kwestii powinna być oparta na rozważeniu konkretnych okoliczności danej sprawy. Sąd Okręgowy, wbrew twierdzeniom skarżącego, właściwie ocenił zeznania pokrzywdzonego P. R. Analizował wszystkie jego zeznania i logicznie wykazał, które i dlaczego oraz w jakim zakresie są wiarygodne. Ocena ta przeprowadzona została na podstawie wszechstronnej analizy całokształtu materiału dowodowego i nie wykazuje błędów natury faktycznej, czy logicznej i jest zgodna ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a więc w sposób odpowiadający zasadzie swobodnej oceny dowodów określonej w art. 7 k.p.k. W świetle powyższego w pełni uprawnioną była także ocena sądu, który odrzucił tezę wynikającą z wyjaśnień oskarżonej, że do mieszkania pokrzywdzonego udali się tylko oskarżeni D. K. i M. K. Te i dalsze okoliczności omówione w uzasadnieniu wyroku sądu I instancji, musiały prowadzić do uznania wyjaśnień oskarżonej za niewiarygodne, poza potwierdzeniem oczywistych w świetle zgromadzonych dowodów faktów. Taką ocenę wyjaśnień oskarżonej sąd odwoławczy w pełni podziela. Przy weryfikacji wyjaśnień oskarżonej sąd nie pominął żadnych istotnych dowodów, czego przykładem są czynności podejmowane w trakcie przewodu sądowego oraz stosowne fragmenty uzasadnienia, gdzie przeprowadzona jest analiza dowodów. Nie zachodzi także sytuacja określana

przez skarżącego, jako „nie wynikanie z materiału dowodowego w sposób jednoznaczny i bezsprzeczny, aby oskarżeni dopuścili się zarzucanego im czynu”. Wyjaśnienia oskarżonej, w których negowała swoje sprawstwo nie przekonują nie tylko dlatego, że przeczą im pozytywnie zweryfikowane zeznania pokrzywdzonego, lecz także dlatego, że przeczą im inne ustalenia dotyczące jej zachowania wobec pokrzywdzonego. Oskarżona była bowiem do tego stopnia zdeterminowana, aby odzyskać głośnik, że już wcześniej stosowała wobec pokrzywdzonego groźby. W kontekście powyższych uwag i całokształtu materiału dowodowego nie budzi zastrzeżeń także ocena zeznań B. P. i M. M. (pkt 2 apelacji). W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było zatem merytorycznych podstaw do uznania postępowania sądu I instancji w analizowanym zakresie za uchybiające prawu procesowemu, a w konsekwencji także i przesłanek do skutecznego zakwestionowania wydanego w toku postępowania wyroku skazującego. Kontrola instancyjna zaskarżonego wyroku, przeprowadzana na skutek złożonej apelacji nie wykazała błędów w procedowaniu sądu I instancji w tym względzie i prowadzić musi do konkluzji o bezzasadności argumentacji skarżącego obrońcy. Nie podzielił Sąd Apelacyjny także tych zarzutów środka odwoławczego o dopuszczeniu się przez sąd I instancji błędu w ustaleniach faktycznych. Ponieważ apelacja w tym zakresie de facto powiela zarzuty procesowe, a nadto w całości ma charakter polemiczny, sąd odwoławczy, dzieląc te ustalenia odwołuje się do pisemnych motywów orzeczenia pierwszoinstancyjnego. Stanowisko skarżącego w odniesieniu do tej części zarzutów, należało odczytać jako swojego rodzaju sprzeciw wobec zaprezentowanych przez Sąd Okręgowy ocen, a w szczególności oceny wyjaśnień oskarżonej i pokrzywdzonego, co miało doprowadzić do błędnego przyjęcia, że oskarżona wspólnie z D. K. i M. K. dopuściła się przypisanego jej przestępstwa pobicia z użyciem noża. Odnosząc się do tak skonstruowanej (w tej części) apelacji należy stwierdzić, iż z ugruntowanego orzecznictwa Sądu

Najwyższego wynika, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, jest tylko wówczas słuszny, gdy zasadność ocen i wniosków, wyprowadzonych przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego, nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania. Zarzut ten nie może jednak sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu, wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku, lecz do wykazania jakich mianowicie konkretnie uchybień w zakresie zasad logicznego rozumowania dopuścił się sąd w ocenie zebranego materiału dowodowego. Możliwość zaś przeciwstawienia ustaleniom sądu orzekającego odmiennego poglądu nie może prowadzić do wniosku o dokonaniu przez sąd błędu w ustaleniach faktycznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1975 r., sygn. akt II KR 355/74, OSNPG 1975 r., z. 9 poz. 84). Ten sam pogląd Sąd Najwyższy wyraził także w wyroku z dnia 22 stycznia 1975 r., sygn. akt I KR 197/74 (OSNKW 1975 r., z. 5, poz. 58), który został zaopatrzony aprobowanymi głosami przedstawicieli doktryny - M. Cieślaka i Z. Dody (Pal. 1976 r., nr 2, s. 64) oraz W. Daszkiewicza (PiP 1976 r., nr 4, s. 127). Podsumowując, w ocenie sądu odwoławczego, sąd meriti – w oparciu o dokonaną analizę materiału dowodowego – miał pełne prawo odrzucić wersję oskarżonej. Wywody apelacji, zmierzające do wykazania, że sąd I instancji nie dysponował nie budzącym wątpliwości materiałem dowodowym pozwalającym na skazanie oskarżonej za przestępstwo przypisane w pkt I wyroku, ignoruje te dowody, które w wyniku pozytywnej weryfikacji zostały uznane przez sąd za wiarygodne. Przedstawiona przez skarżącego argumentacja jest wyłącznie własną oceną przedmiotowego zagadnienia i nie podważa w żaden sposób toku rozumowania sądu opartego na logice, doświadczeniu życiowym i mającego w polu uwagi całość materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy głównej. Podnoszone przez obrońcę zarzuty mające wykazać obrazę przez Sąd Okręgowy procedury, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku są

nieuzasadnione. Odnosząc się do zarzutu z pkt 5 apelacji, a dotyczącego przypisanego oskarżonej przestępstwa z art. 191 § 1 k.k., wbrew stanowisku skarżącego, stwierdzić trzeba, że zarówno w opisie zarzutu, jak i w części rozstrzygającej zaskarżonego orzeczenia, ujęte zostały poprawnie i właściwie, a przy tym wyczerpująco wszystkie ustawowe znamiona przypisanego oskarżonej przestępstwa. Występek zmuszania z art. 191 § 1 k.k. jest przestępstwem formalnym, gdyż dla jego dokonania wystarczające jest, by sprawca podjął określone środki w celu wpłynięcia na psychikę zagrożonego, choćby tego skutku nie osiągnął. Z takiego charakteru przestępstwa wynika, że również wzbudzenie obawy urzeczywistnienia groźby nie może być ujmowane, jako skutek zachowania opisanego w art. 191 § 1 k.k. W konsekwencji stwierdzić należy, że nie było koniecznym zawarcie w opisie czynu stwierdzenia, iż groźba wzbudziła w pokrzywdzonym uzasadniona obawę, że będzie spełniona. W okolicznościach sprawy jest natomiast niewątpliwe, że groźba ta była realna. Sąd Apelacyjny nie znalazł także podstaw do podzielenia zarzutu z pkt 6 apelacji i złagodzenia kar jednostkowych oraz kary łącznej pozbawienia wolności. Sąd I instancji ustalił bowiem, w sposób nie dotknięty błędem, okoliczności decydujące o wymiarze kar i wyciągnął z nich właściwe wnioski, co do ukształtowania kary. Wziął pod uwagę także okoliczności łagodzące, na które powołuje się skarżący i nadał im właściwą rangę. Domagając się złagodzenia kary skarżący nie dostrzega stopnia karygodności czynu przypisanego oskarżonej w pkt I wyroku, stopnia jej winy oraz wpływu tych przesłanek na wysokość kary. W uzasadnieniu apelacji skarżący trafnie przywołuje poglądy orzecznictwa, chociaż nie wzmacniają one jego argumentacji. Przepis art. 438 pkt 4 k.p.k. ogranicza możliwość ingerencji sądu odwoławczego w karę orzeczoną przez sąd I instancji jedynie do wypadków, gdy jest ona rażąco, niewspółmiernie łagodna lub surowa. Aby niewspółmierność kary miała charakter kwalifikowany, a więc była rażąca musi zachodzić znaczna, wyraźna, nie dająca się zaakceptować dysproporcja między karą

wymierzoną a karą sprawiedliwą, zasłużoną na podstawie ustalonych okoliczności sprawy relewantnych dla wymiaru kary. W okolicznościach sprawy nie sposób uznać, aby wymierzona oskarżonej kara 2 lat pozbawienia wolności, jako kara jednostkowa za przestępstwo z art. 159 k.k. oraz jako kara łączna nosiły cechy rażącej surowości.	
<i>Wniosek</i>	
<p>Obrońca oskarżonej A. K.: zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanych jej czynów, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, ewentualnie złagodzenie kary i wymierzenie jej w dolnej granicy ustawowego zagrożenia.</p> <p>Prokurator: uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie czynów z pkt II i III i przekazanie sprawy w tej części sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.</p>	☐ zasadny ☒ częściowo zasadny ☐ niezasadny
<i>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</i>	
Z przyczyn omówionych wyżej Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosków zawartych w apelacji obrońcy. Częściowo - w zakresie czynu z pkt III aktu oskarżenia - uwzględnił wniosek apelacji prokuratora. Powody częściowego uwzględnienia apelacji prokuratora zostaną przedstawione w dalszej części uzasadnienia.	
4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	<i>Zwięźle o okolicznościach uwzględnienia okoliczności</i>
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku I instancji	

1.	<i>Przedmiot utrzymania w mocy</i>	
	Wyrok sądu I instancji w części skazującej oskarżoną za zarzucane jej przestępstwa.	
	<i>Zwiąże o powodach utrzymania w mocy</i>	
	Wobec nieuwzględnienia zarzutów i wniosków zawartych w apelacji obrońcy.	
5.2. Zmiana wyroku sądu I instancji		
1.	<i>Przedmiot i zakres zmiany</i>	
	<i>Zwiąże o powodach zmiany</i>	
5.3. Uchylenie wyroku sądu I instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1		☐ art. 439 k.p.k.
	<i>Zwiąże o powodach uchylenia</i>	
2.1.	<i>Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości</i>	☐ art. 437 § 2 k.p.k.
	<i>Zwiąże o powodach uchylenia</i>	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	☒ art. 437 § 2 k.p.k.
	<i>Zwiąże o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia</i>	
<p>Pomimo uznania, iż nie są trafne zarzuty apelacji prokuratora odnoszące się do rozstrzygnięcia o uniewinnieniu oskarżonych od popełnienia czynu z pkt II aktu oskarżenia, sąd odwoławczy był zobligowany do uchylenia zaskarżonego wyroku w tej części i umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.</p> <p>Po rozpoczęciu przewodu sądowego, rozstrzygnięcie o uniewinnieniu zastrzeżony jest tylko dla sytuacji wskazanych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. (art. 414 § 1 k.p.k.). Stwierdzona przez Sąd Okręgowy negatywna przesłanka procesowa w postaci uznania czynu za współukarany czyn</p>		

	następczy do nich nie należy.	
4.1.		☒ art. 454 § 1 k.p.k.
	<i>Zwięźle o powodach uchylenia</i>	
<p>Apelacja prokuratora wniesiona na niekorzyść oskarżonych, a odnosząca się do ich uniewinnienia od czynu z pkt III aktu oskarżenia okazała się zasadna i doprowadziła do postulowanego w niej skutku w postaci uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Choć Sąd Okręgowy dołożył należytej staranności w wyjaśnieniu wszystkich okoliczności zarzucanych oskarżonym czynów, przeprowadzając w sprawie niezbędne dowody pozwalające na prawidłowe ustalenie stanu faktycznego, to wyrok uniewinniający w analizowanej części - wskutek apelacji prokuratora - musiał zostać uchylony. Przede wszystkim, należy zauważyć, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego o uniewinnieniu oskarżonych od popełnienia przestępstwa z art. 158 § 3 k.k. w istocie zasadza się na stwierdzeniu, że nie ma dowodów, iż oskarżeni wzięli udział w pobiciu J. R. Sama obecność oskarżonych na miejscu zdarzenia, w mieszkaniu pokrzywdzonego - zdaniem Sądu Okręgowego - nie jest wystarczająca do przypisania im przestępstwa. Sąd wskazuje też na wątpliwości, co do ewentualnej roli poszczególnych oskarżonych w pobiciu pokrzywdzonego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego koncepcja uniewinnienia oskarżonych była nietrafna. W analizowanym kontekście podkreślić trzeba, że sąd - stosownie do treści art. 410 k.p.k. - jest obowiązany przy wydaniu wyroku brać pod uwagę wszystkie okoliczności ujawnione w toku przewodu sądowego. Z tym, że ustalenia faktyczne nie zawsze muszą bezpośrednio wynikać z konkretnych dowodów. Mogą one także wyplýwać z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli owa sytuacja jest tego rodzaju, że stanowi oczywistą przesłankę, na podstawie której doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, iż dane okoliczności faktyczne wystąpiły. W ocenie</p>		

Sądu Apelacyjnego sytuacja taka zaistniała w przedmiotowej sprawie. Z prawidłowo dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że w nocy z 7 na 8 sierpnia 2018 r. wszyscy oskarżeni wzięli udział w pobiciu P. R., a motywem ich zachowania była chęć odzyskania przez A. K. głośnika. Z dalszych ustaleń wynika, że po opuszczeniu mieszkania P. R., wszyscy oskarżeni udali się do miejsca zamieszkania J. R., gdyż według informacji, które przekazał im P. R., przedmiotowy głośnik miał znajdować się w jego posiadaniu. Tej samej nocy z mieszkania J. R. dochodziły krzyki. W dniu 8 sierpnia 2018 r., w godzinach rannych, w mieszkaniu ujawniono zwłoki J. R. Zgon pokrzywdzonego spowodowały liczne obrażenia powstałe na skutek pobicia. Tego samego dnia, w mieszkaniu zajmowanym przez rodzeństwo K. ujawniono głośnik, którego zwrotu domagała się oskarżona od P. R. Ustalona w sprawie sekwencja zdarzeń w sposób niewątpliwy wskazuje, że w czasie pobytu oskarżonych w mieszkaniu J. R., wzięli oni udział w pobiciu pokrzywdzonego, a obrażenia, których doznał skutkowały jego zgonem. W analizowanym zakresie nie można zatem odmówić racji skarżącemu prokuratorowi, że wnioskowanie Sądu Okręgowego jest pozbawione logiki i konsekwencji. Skoro oczywistymi dla sądu okręgowego są warunki odpowiedzialności za przestępstwo pobicia, to powoływanie się na wątpliwości, co do roli poszczególnych oskarżonych a w konsekwencji ich uniewinnienie musiało wywołać dezaprobatę. Z tych względów zasadnym okazał się postawiony przez prokuratora zarzut obrazy art. 7 k.p.k., który w ocenie sądu apelacyjnego w konsekwencji doprowadził do błędu w ustaleniach faktycznych. Ocena, którą wyprowadził sąd apelacyjny po zapoznaniu się z treścią dowodów i ustaleń prowadzi do jednoznacznego wniosku, że w sprawie zachodzą pełne podstawy do pociągnięcia wszystkich oskarżonego do odpowiedzialności karnej i przypisania im przestępstwa z art. 158 § 3 k.k., czego z oczywistych powodów sąd odwoławczy uczynić nie mógł. Stwierdzone uchybienie, wobec treści art. 454 § 1 k.p.k., czyniło koniecznym uchylenie zaskarżonego wyroku

	i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania	
<p>Podczas ponownego rozpoznania sprawy sąd I instancji będzie zobowiązany do przeprowadzenia postępowania dowodowego w ograniczonym zakresie. Konieczne będzie ponowne przesłuchanie oskarżonych, o ile nie skorzystają z prawa do odmowy składania wyjaśnień. W obecnym stanie sprawy Sąd Apelacyjny nie dostrzega konieczności sięgania do innych osobowych źródeł dowodowych poza tymi, które bezpośrednio odnoszą się do zarzucanego czynu. Zaznaczyć należy, iż Sąd Okręgowy, rozpoznając sprawę, winien przeprowadzić samodzielną ocenę dowodów zgodnie z regułami określonymi w art. 7 k.p.k., tak aby finalnym jej efektem był wyrok, będący rezultatem prawidłowego i wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy.</p>	
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku	
<i>Punkt rozstrzygnięcia wyroku</i>	<i>Przytoczyć okoliczności</i>
6. KOSZTY PROCESU	
<i>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</i>	<i>Przytoczyć okoliczności</i>
5/	Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. sąd zwolnił oskarżoną od należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.
7. PODPIS	

Wyrok
z dnia 4 marca 2021 r.
II AKa 348/20

Przewodniczący: Sędzia Sławomir Wlazło
Sędziowie: Sędzia Marek Surmacz
SO (del.) Przemysław Zabłocki (spr.)

1. Nie jest słuszny pogląd, że okoliczności wskazane w art. 553 § 1 k.p.k. należy odnieść jedynie do wypadków, gdy wnioskodawca, w celu samooskarżenia, składał fałszywe wyjaśnienia jedynie po to, by ochronić przed odpowiedzialnością osoby trzeciej, nie zaś samemu uniknąć kary.

2. W sytuacji, gdy oskarżony lub obwiniony przyznaje się do winy celem realizacji swego prawa do obrony, żądanie zadośćuczynienia nie jest wyłączone.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, przy udziale prokuratora W. K. po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2021 r. sprawy D. R. G. o odszkodowanie w trybie art. 552 k.p.k. z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 15 października 2020 r.,

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,
2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika adw. K. B. – C. kwotę 295,20 złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Z uzasadnienia

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 348/20
<i>Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:</i>		1
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		
1.1. Oznaczenie wyroku sądu I instancji		
Wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 15 października 2020 r.		
1.2. Podmiot wnoszący apelację		
☐ oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☐ oskarżyciel posiłkowy		
☐ oskarżyciel prywatny		
☐ obrońca		
☐ oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☒ inny		
1.3. Granice zaskarżenia		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		

☐ na korzyść ☒ na niekorzyść	☒ w całości	
	☐ w części	☐ co do winy
		☐ co do kary
	☐	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

☐	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu
☐	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu
☒	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia
☐	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia
☐	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka
☐	art. 439 k.p.k.
☐	brak zarzutów

1.4. Wnioski				
☐ uchylenie		☒ zmiana		
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy				
2.1. Ustalenie faktów				
2.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
<i>Lp.</i>	<i>Oskarżony</i>	<i>Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi</i>	<i>Dowód</i>	<i>Numer karty</i>
2.1.1 .1.				
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
<i>Lp.</i>	<i>Oskarżony</i>	<i>Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi</i>	<i>Dowód</i>	<i>Numer karty</i>
2.1.2 .1.				
2.2. Ocena dowodów				
2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				
<i>Lp. faktu z pkt 2.1.1</i>	<i>Dowód</i>	<i>Zwięźle o powodach uznania dowodu</i>		

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
<i>Lp. faktu z pkt 2. 1.1 albo 2.1.2</i>	<i>Dowód</i>	<i>Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu</i>
3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i WNIOSKÓW		
<i>Lp.</i>	<i>Zarzut</i>	
3.1.	<p>Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 553 § 1 k.p.k., poprzez uznanie, iż wnioskodawca nie może skutecznie domagać się zadośćuczynienia za karę odbytą w związku ze skazaniem na skutek składania przez niego fałszywych wyjaśnień w sytuacji, gdy jego przyznanie się do popełnienia zarzucanego mu czynu było realizacją prawa do obrony, bowiem miało umożliwić uniknięcie kary za czyn zagrożony karą surowszą.</p>	<p>☐ zasadny ☐ częściowo zasadny ☒ niezasadny</p>

<p>Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Powyższy zarzut jest bezzasadny. Na wstępie wskazać należy, iż nie sposób kwestionować stwierdzeń skarżącego, iż oskarżony nie ma obowiązku mówienia prawdy i może składać nieprawdziwe wyjaśnienia. Trafnie także zauważa pełnomocnik, że na organach wymiaru sprawiedliwości ciąży obowiązek poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych, a odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niesłusznego skazania ma charakter obiektywny. Nie jest jednak słuszny pogląd skarżącego, iż okoliczności wskazane w art. 553 § 1 k.p.k. należy odnieść jedynie do wypadków, gdy wnioskodawca, w celu samooskarżenia, składał fałszywe wyjaśnienia jedynie po to, by ochronić przed odpowiedzialnością osoby trzeciej, nie zaś samemu uniknąć kary. W sytuacji, gdy oskarżony lub obwiniony przyznaje się do winy celem realizacji swego prawa do obrony, żądanie zadośćuczynienia nie jest wyłączone. Przyjęcie takiego podglądu byłoby sprzeczne z treścią art. 553 k.p.k. Zauważyć bowiem trzeba, że zgodnie z § 1 tegoż przepisu, roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie przysługuje temu, kto w zamiarze wprowadzenia w błąd sądu lub organu ścigania złożył fałszywe wyjaśnienia i spowodował niekorzystne dla siebie orzeczenie w przedmiocie skazania. Podnieść należy, iż sam ustawodawca w art. 553 § 2 k.p.k. wskazał w jakich wypadkach § 1 tegoż przepisu nie znajduje zastosowania, nie powołał przy tym podniesionych przez skarżącego okoliczności. Zgodnie z brzmieniem powyższego przepisu, ustawodawca zatem wyłącza możliwość wystąpienia z roszczeniem wtedy, gdy spełnione są łącznie dwa warunki.</p>		

Pierwszym jest działanie w zamiarze wprowadzenia w błąd sądu lub organu ścigania. Drugim natomiast jest spowodowanie tym działaniem wydania niekorzystnego dla oskarżonego orzeczenia. Wnioskodawca musi działać w zamiarze wprowadzenia w błąd sądu lub organu ścigania. Zamiar wprowadzenia w błąd dotyczy sprawstwa czynu będącego przedmiotem postępowania. Działanie w zamiarze wprowadzenia sądu lub organów ścigania w błąd może mieć jakikolwiek cel. Charakter tego ostatniego nie ma znaczenia i nie może ograniczyć wyłączenia odpowiedzialności unormowanej w art. 553 § 1 k.p.k. Działanie osoby wprowadzającej sąd lub organ ścigania w błąd polegać musi na złożeniu fałszywego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa lub fałszywych wyjaśnień (podobnie: Z. Gostyński, R. A. Stefański, w: Stefański, Zabłocki, KPK. Komentarz, t. III, 2004, s. 772, komentarz do KPK red. Skorupka 2020 wyd. 33/W. Jasiński publ. Legalis). Wszystkie powyższe warunki zostały w przedmiotowej sprawie spełnione.

Skarżący na poparcie swego stanowiska, powołuje się na treść orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2005 r., sygn. akt III KK 177/05. Nie zauważa przy tym jednak, że dotyczy ono zupełnie odmiennej sytuacji. Sąd Najwyższy rozstrzygając kwestię zadośćuczynienia za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie uznał, że możliwości jego zasądzenia nie wyłącza fakt, że wnioskodawca składał fałszywe wyjaśnienia dotyczące alibi, nie zaś takie, w których niezgodnie z prawdą przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Co więcej Sąd Najwyższy, wskazał wprost: „fakt, iż zatrzymany, a następnie tymczasowo aresztowany stara się w swoich wyjaśnieniach przedstawić - w ramach prawa do obrony - okoliczności, które nie do końca pokrywają się z ustaleniami organu procesowego, a są wynikiem czasami obiektywnej niemożliwości rozliczenia się w czasie z tym, co robił, z kim miał kontakt w dacie zdarzenia, nie świadczy jeszcze o tworzeniu fałszywego alibi, celowym wprowadzeniu w błąd organu ścigania lub sądu.” Z uzasadnienia powyższego orzeczenia w żadnym miejscu nie można odczytać, jak to

wskazał obrońca, iż art. 553 § 1 k.p.k. należy odnieść jedynie do wypadków, gdy dana osoba, w celu samooskarżenia składa fałszywe wyjaśnienia jedynie w celu ochrony przed odpowiedzialnością osoby trzeciej, nie zaś własnej obrony.

Podobnie sytuacja przedstawia się z kolejnym orzeczeniem, na które powołuje się skarżący. Również w tym wypadku dotyczy ono kwestii zasadniczo odmiennych od rozpatrywanych obecnie i ogniskuje się na kwestii uzasadnienia stosowania tymczasowego aresztowania zmiennością wyjaśnień składanych przez wnioskodawcę. Teza wyroku z dnia 1 września 2009 r., wydanego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygnaturze akt II AKa 264/09 brzmi: „Zmienność relacji nie oznacza automatycznie obawy matactwa będącej (stosownie do art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k.) podstawą tymczasowego aresztowania, lecz może być przejawem prawa do obrony. Powyższej konkluzji nie podważa okoliczność, że pierwotna koncepcja obrony wnioskodawcy zawierała w sobie elementy „krycia kolegów”. Z punktu widzenia skuteczności fałszywe wyjaśnienia lepiej realizowały bowiem interes procesowy wnioskodawcy, skoro nie skutkowały zastosowaniem tymczasowego aresztowania, które zostało orzeczone dopiero po złożeniu prawdziwych wyjaśnień. Przyjęcie w takiej sytuacji przyczynienia się wnioskodawcy do wydania niekorzystnego dla niego orzeczenia w przedmiocie tymczasowego aresztowania jest bezpodstawne i stanowi obrazę art. 553 k.p.k.”. Jak wynika z powyższego, kwestia rozważana przez Sąd Apelacyjny dotyczyła więc sytuacji, gdy wnioskodawca składał nieprawdziwe wyjaśnienia pozwalające mu na uniknięcie odpowiedzialności, a następnie prawdziwe, które doprowadziły do jego tymczasowego aresztowania.

Wniosek

	<p>Zmiana zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 4.800 złotych tytułem zadośćuczynienia.</p>	<p>☐ zasadny ☐ częściowo zasadny ☒ niezasadny</p>
<p><i>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</i></p>		
<p>Wobec bezzasadności zarzutu podniesionego przez skarżącego, brak było podstaw do uwzględnienia wniosku o zmianę zaskarżonego wyroku w sposób postulowany w apelacji.</p>		
<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>		
<p>4.1.</p>	<p>Nie stwierdzono okoliczności podlegających uwzględnieniu z urzędu.</p>	
	<p><i>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</i></p>	
<p>5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>		
<p>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu I instancji</p>		
<p>5.1. 1.</p>	<p><i>Przedmiot utrzymania w mocy</i></p>	
	<p>Zaskarżony wyrok w całości.</p>	
	<p><i>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</i></p>	
	<p>Wobec bezzasadności zarzutu wskazanego w apelacji oraz braku okoliczności powodujących konieczność uchylecia</p>	

	lub zmiany wyroku uwzględnianych z urzędu, utrzymano w mocy zaskarżone orzeczenie.	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji		
5.2. 1.	<i>Przedmiot i zakres zmiany</i>	
	<i>Zwięźle o powodach zmiany</i>	
5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
5.3.1.1 .1.		☐ art. 439 k.p.k.
	<i>Zwięźle o powodach uchylenia</i>	
5.3.1.2 .1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	☐ art. 437 § 2 k.p.k.
	<i>Zwięźle o powodach uchylenia</i>	
5.3.1.3 .1.	Konieczność umorzenia postępowania	☐ art. 437 § 2 k.p.k.

	<i>Zwiążle o powodach uchylecia i umorzenia ze wskazaniem szczegolnej podstawy prawnej umorzenia</i>	
5.3.1.4		☐ art. 454 § 1 k.p.k.
.1.	<i>Zwiążle o powodach uchylecia</i>	
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
<i>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</i>	<i>Przytoczyć okoliczności</i>	
6. Koszty Procesu		
<i>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</i>	<i>Przytoczyć okoliczności</i>	
2	Wobec tego, że wnioskodawcę reprezentował pełnomocnik wyznaczony z urzędu, a koszty tej reprezentacji nie zostały	

	uciszone, zasądzono do Skarbu Państwa na jego rzecz kwotę 295,20 złotych.	
7. PODPIS		
7.1. Granice zaskarżenia		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik wnioskodawcy	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 15 października 2020 r.	
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
☐ na korzyść ☒ na niekorzyść	☒ w całości	
	☐ w części	☐ co do winy
		☐ co do kary ☐ co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia
1.3.2. Podniesione zarzuty		
<i>Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji</i>		
☐	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	

☐	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu
☒	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia
☐	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia
☐	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka
☐	art. 439 k.p.k.
☐	brak zarzutów
1.4. Wnioski	
☐	uchylenie
☒	zmiana

**Postanowienie
z dnia 22 października 2021 r.
II AKZw 1089/21**

Przewodniczący: Sędzia SA Sławomir Lerman

Skazanie za przestępstwo wyczerpujące dyspozycję art. 258 § 1 k.k. powoduje, iż brak jest prawnych możliwości zastosowania wobec skazanego instytucji dozoru elektronicznego.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, przy udziale prokuratora K. D. po rozpoznaniu w sprawie M. K. zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 10 września 2021 r. w przedmiocie umorzenia postępowania o udzielenie zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. postanowił utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

Z uzasadnienia

Zażalenie nie jest zasadne.

W ocenie sądu odwoławczego racji nie ma skarżący, iż zaskarżone postanowienie dotknięte jest wadą w postaci obrazy prawa materialnego, a sąd I instancji dokonał błędnej wykładni art. 43 la pkt 1 k.k.w. przyjmując, że w stosunku do skazanego w warunkach art. 65 § 2 k.k. nie zachodzą warunki formalne do udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Słusznie przyjęto w zaskarżonym postanowieniu, iż fakt, że M. K. skazany został za czyn z art. 258 § 1 k.k. powoduje, że brak jest prawnych możliwości zastosowania w odniesieniu do niego instytucji SDE. Wskazać w tym zakresie należy na występujący w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym skoro w przepisie art. 65 § 2 k.k. zrównano sytuację prawną osób skazanych w warunkach art. 64 § 2 k.k. oraz skazanych z art. 258 k.k. to nie sposób różnicować ich sytuacji na etapie postępowania wykonawczego, z tego względu skazany z art. 258 § 1 k.k. nie może skorzystać z dobrodziejstwa

wykonania kary w systemie dozoru elektronicznego wobec braku spełnienia przesłanki z art. 43 la § 1 pkt 1 in fine k.k.w. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 października 2019 r., sygn. akt II AKz w 1955/19).

Wprawdzie art. 65 § 1 k.k. zawiera odniesienie jedynie do wymiaru kary, środków karnych oraz środków związanych z poddaniem sprawcy próbie, to art. 65 § 2 k.k. przewiduje, że przepisy art. 64 § 2 k.k. mają odpowiednie zastosowanie do sprawcy skazanego z art. 258 k.k., jedynie za wyjątkiem przewidywanego we wskazanej normie prawnej zaostżenia wymiaru kary. Sąd meriti dokonał więc trafnej wykładni obowiązujących w tej materii przepisów prawa. W myśl art. 43 la § 1 pkt 1 k.k.w., przeszkodą do stosowania dozoru elektronicznego, jako formy odbywania kary pozbawienia wolności jest sytuacja, gdy „zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2 k.k.”. Przepis ten nie odnosi się więc jedynie do sprawcy skazanego w warunkach art. 64 § 2 k.k., a do wszystkich sytuacji, gdy w grę wchodzi warunki przewidziane w art. 64 § 2 k.k. Uznać zatem trzeba, że przepisy Kodeksu karnego wykonawczego, zawierające regulacje odnośnie wykonywania kary pozbawienia wolności, w tym również jej wykonywania poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Rozdział VIIa), zawierają, choć nie bezpośrednio, odniesienie do art. 65 § 2 k.k. Przepis art. 43 la § 1 pkt 1 k.k.w. stanowi bowiem, że instytucji SDE stosuje się do sprawy wobec którego nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2 k.k. Natomiast art. 65 § 2 k.k. zawiera regulację, zgodnie z którą do sprawcy przestępstwa z art. 258 k.k. mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące sprawcy określonego w art. 64 § 2 k.k., z wyjątkiem przewidzianego w tym przepisie zaostżenia kary. Wyżej przywołane przepisy winny być odczytywane we wzajemnej korelacji, a to prowadzi do uzasadnionego wniosku, iż wobec sprawcy czynu z art. 258 § 1 i 3 k.k. nie są spełnione warunki formalne dla udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Odmienne w tej kwestii poglądy prawne, przedstawione przez skarżącego, nie zasługują na uwzględnienie.

Dlatego orzeczono, jak w sentencji.

Skorowidz artykułowy

Orzecznictwo w sprawach cywilnych

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1805)

Art.	poz.
67	168
72	168
73	168
98	168
195	168
227	168
229	168
233	168
244	168
328	168
365	168
385	168
391	168

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1740)

Art.	poz.
34	168

Ustawa z dnia 28 września 1991 roku o laach (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2129).

Art.	poz.
3	168

Ustawa z dnia 24 marca 1920 roku o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 1061 z późn. zm.)

Art.	poz.
1	168
3	168
5	168
6	168
8	168

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.)

Art.	poz.
<u>2</u>	<u>168</u>
<u>7</u>	<u>168</u>

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm)

Art.	poz.
<u>4</u>	<u>168</u>

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 z późn. zm.)

§	poz.
<u>2</u>	<u>168</u>

Orzecznictwo w sprawach pracy i ubezpieczeń społecznych

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1805)

Art.	poz.
<u>3</u>	<u>169</u>
<u>98</u>	<u>169</u>
<u>100</u>	<u>169</u>
<u>156²</u>	<u>169</u>
<u>386</u>	<u>169</u>
<u>477¹⁴</u>	<u>169</u>

Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 423 z późn. zm.)

Art.	poz.
<u>6</u>	<u>169</u>
<u>8</u>	<u>169</u>
<u>9</u>	<u>169</u>
<u>12</u>	<u>169</u>
<u>13</u>	<u>169</u>
<u>17</u>	<u>169</u>
<u>18</u>	<u>169</u>
<u>36</u>	<u>169</u>
<u>46</u>	<u>169</u>
<u>83</u>	<u>169</u>

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 291)

Art.	poz.
6	169

Ustawa z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1526)

Art.	poz.
4	169
151	169

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. 2021 r., poz. 1285)

Art.	poz.
5	169
6	169
69	169
80	169
81	169
82	169
84	169
85	169
86	169

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1409)

Art.	poz.
79	169
104	169
107	169

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 265)

§	poz.
9	169

Orzecznictwo w sprawach karnych

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1444)

Art.	poz.
64	172
65	172
158	170
159	170
162	170
191	170
258	172

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks postępowania karnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 30)

Art.	poz.
4	170
7	170
17	170
92	170
410	170
414	170
424	170, 171
437	170, 171, 172
438	170, 171
439	170, 171
454	170, 171
552	171
553	171
624	170

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny wykonawczy (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 53)

Art.	poz.
431a	172

Skorowidz przedmiotowy

poz.

Orzecznictwo w sprawach cywilnych

- stwierdzenie nieważności umowy nabycia przez cudzoziemca nieruchomości	168
- brak legitymacji łącznej	168
- współuczestnictwo konieczne	168
- pojęcie nieruchomości leśnej	168

Orzecznictwo w sprawach pracy i ubezpieczeń społecznych

- zasada powszechności ubezpieczeń społecznych	169
- podleganie ubezpieczeniom społecznym	169
- podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu	169
- wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	169
- zbieg tytułów do ubezpieczeń społecznych	169
- osoba bezrobotna	169

Orzecznictwo w sprawach karnych

- zarzut błędu w ustaleniach faktycznych	170
- występki zmuszania (art. 191 § 1 k.k.)	170
- odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niesłusznego skazania	171
- samooskarżenie lub przyczynienie się do niesłusznego orzeczenia	171
- instytucja dozoru elektronicznego	172
- przestępstwo określone w art. 258 § 1 k.k.	172

Wykaz orzeczeń

poz. str.

Prawo cywilne:

Wyrok z dnia 31 sierpnia 2020 r. I ACa 638/19 168 3

Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych:

Wyrok z dnia 5 października 2021 r. III AUa 2127/20 169 37

Prawo karne:

Wyrok z dnia 24 lutego 2021 r. II AKa 280/20 170 57

Wyrok z dnia 4 marca 2021 r. II AKa 348/20 171 71

Postanowienie z dnia 22 października 2021 r. II AKzw 1089/21 172 84

Spis treści:

str.

Orzeczenia

Prawo cywilne 3

Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych 37

Prawo karne 57

Skorowidz artykułowy 86

Skorowidz przedmiotowy 90

Wykaz orzeczeń 91

Orzecznictwo zawarte w niniejszym numerze Kwartalnika dostępne

jest na stronie internetowej

www.lodz.sa.gov.pl